

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „
Helyben hásho hordva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 23.

A rendszerváltozás.

Tisza István gróf nagyváradai beszédéről irt első méltató cikkünkben azt irtuk, hogy főhibája a beszédnek, hogy semmi új nincs benne; Tisza István gróf ma is úgy beszél, mintha két év óta semmi sem történt volna, semmi sem változott volna. Ő ma is lelkesedéssel beszél az ex-lexről és az ischli klauzuláról, ma is kesereg, hogy mindkettő szerencsésen megbukott, ma is kesereg, hogy nem lehet szájkosarat tenni a törvényhozók ajkaira. Ez az incarnatus, javithatatlan, ijesztő kísértetként hazajáró régi szellem adta szájába azt a kérkedő nyilatkozatot is, mely megbélyegzi mostani fegyvertársait, a volt nemzeti pártot s annak a Lloyd-klubba történt bevonulását.

E nyilatkozat az egyetlen új momentum Tisza beszédjében s éppen ezért vonják most őt felelősségre Apponyi és Horánszky; éppen ez hozta ismét felszínre a liberális pártban uralkodó egyenlenséget, sőt nyílt harcra állította egymással az ellenfeleket. Mig Tisza István gróf a régi liberális párt dicsőségét hirdeti, addig a volt nemzeti párt vezérei hallani sem akarnak a régi, csúfosan megbukott liberális pártól s annak nemzetpusztító elveiről, hanem hangsúlyozzák, hogy ők Széll Kálmán programja alapján, a jog, törvény és igazság alapján állanak s lapjaiban követelik e program

megvalósítását, végrehajtását s követelik a vezértől, Széll Kálmántól a világos feleletet Tisza István beszédére.

A legvilágosabb felelet erre természetesen ez lenne, ha Széll Kálmán valahára erélyesen hozzá fogna az új rendszernek minden vonalon való inaugurálásához.

Mert hogy idáig e tekintetben alig történt valamivel több a semminél, eléggé illusztrálja az a körülmény, hogy most, az állítólagos rendszerváltozás 16-ik hónapjában arról vitatkoznak a magyar politika oszlopos alakjai, volt és leendő miniszterek s a legelső publicisták, hogy egyáltalán történt-e rendszerváltozás?

»Egy volt miniszter« a B. H. hasábjain a következőkben igazolja, hogy igenis megtörtént a rendszerváltozás:

Történt-e tehát rendszerváltozás? Igen vagy nem? A felelet ez: *igen is történt.* A múlt huszonöt esztendő s Tisza-uralomnak a főjelleme nem a közjogi konzervativizmus, mert abból, ha szükség volt, engedett, ha képes volt, ahhoz szerzett, sem pedig a korrupció nem volt a főjelleme, mert azt kormányzati eszközül alkalmazták Tisza Kálmán előtt is, után is. Főjelleme, mindennek fölött való lényege a Tisza-uralomnak ez volt: a *merev párturalomnak minden megengedett és meg nem engedett eszközzel való föntartása mindörökké.* Ez volt az egyetlen elv, a melyhez a Tisza-uralom mindenkor és minden körülmények közt ragaszkodott s melyből soha nem engedett, sem Szapáry, sem Wekerle, sem Bánffy alatt. Ez volt a Tisza-uralom uralkodó plánétája, politikai működésének mozgó ereje, célja és istensége. A többi cél mellett csak olykor-olykor fölbukkanó hollygó csillagocska.

Ezt az elvet Bánffy báró kiáltó tulzásba vitte s általa és vele a politikai legfőbb elv: a *merev párturalom örökkévalóság* megbukott,

még pedig úgy, hogy a szabadelvű párt kapui, a főkapuőrök ellenére, megnyiták a diszsidensek és a nemzeti párt előtt s azon nemcsak a szabadon, fölemelt fővel bevonult a nemzeti párt, hanem magával vitte oda azt is, a miért bevallottan a küzdelem folyt: a *közjogi korrektséget és a parlamentarisztikus szabadságának a megőrzését.* A régi szabadelvű párt tehát ebben a pillanatban a merev párt-uralmi örökkévalóság elvével együtt *összerokadt és ostentatíve megtörtént a rendszerváltozás.* Megtörtént ez a rendszerváltozás intézményben is főként az által, hogy a mandátumok dolgában többé nem a pártérő ítélt, hanem a Kuria, a szabadelvű párt kezében lévő közigazgatási hatalom a választásból elimináltatott és a választójogot kiterjesztették. Lehető ennél nagyobb bukás és nagyobb rendszerváltozás? Tisza István gróf ezt kénytelen lesz elismerni, mert ez a történelmi igazság.

Tovább menve, a speciális Bánffy-uralomnak volt még egy nagy politikai elve: a *szám-szerű többség egyedül való korlátlan uralmának elve.* Vajjon megmaradt-e ez az elv? Nem. Megbukott ez is, vesztett és véres csata után. A kisebbség megadásra kényszerítette a többséget személyi és dologi téren egyaránt. Az olasz és a francia parlamenti élet jelenkori történetéből látjuk, hogy a tiszta numerikus többség elvének alapján egymásután buknak a kormányok. Miért? Mert a parlamentarizmus élő, eleven szervezet, azt pusztán mechanikai erővel föntartani nem lehet. *Élitikai és erkölcsi felsőbbség,* ez a parlamentarisztikus uralom föntartása. Ez hiányzott a Bánffy-éra alatt és vonult bele a magyar politikai életbe, a szabadelvű pártba, a kormányzásba, a diszsidenseket és a nemzeti pártot befogadó uralom inaugurálása által. Tisza István gróf kénytelen lesz önmagának is bevallani, hogy ez igenis a legteljesebb rendszerváltozás.

Ha Széll Kálmán is így gondolkozik a rendszerváltozásról, mint ez a volt miniszter s ha azt gondolja, hogy ezzel már eleget tett hangzatos ígéreteinek s a

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az ördög Belényesen.

Irtá: Krüger Aladár.

»Soha ilyen időt!
 A vén nap sugára
 Szinte ráfekszik a
 Baka bornyujára.
 Fűszál is nehéz most,
 Hát még ez a fegyver!
 Csoda, hogyha élve
 Idejut az ember.
 Ugy van-e, galambom,
 Kis oláh menyecske?
 No, ne nézz rám, mintha
 Meg volnál ijedve,
 Csak egy pohár vizet —
 Ha kettő, se bánom,
 Egy-két csók hegyébe,
 Azt is csak kiállom.
 S ha oszt' bakkancsostul
 Ott találsz az ágyon,
 Azt se bánj — hej, nagy kincs
 Bakának az álom! —
 Köszönöm, galambom.
 Isten ucse, mintha
 Friss erő szállt volna
 Petyhüdt inaimba.
 Majd aluszom másszor.

Csak főzőgesd, rózsám,
 Tovább az ebédet
 Ott a laczikonyhán.
 Én majd az árnyékba
 Leheverek szépen,
 Párnának a bornyut
 Fejem alá tészem,
 Aztán téged nézlek,
 A míg csak nézhetlek,
 A míg csak megállom,
 Hogy meg nem öllek!

»Meg a míg az uram
 Hazá nem érkezik!«

»Ej, hát Belényesen
 Még férj is létezik?
 Nagy kár, de még nagyobb,
 Még nagyobb kár lenne,
 Hogyha, kis menyecske,
 Te nem volnál benne,
 Ha, tesszem, ott volnál,
 Abban a rom várban.«

»Faj uram, hagyd el azt,
 Ne halljam, ne lássam!«

»Hát micsoda szerzet
 Lakik ott fenn, szépem?«

»Jobb ha nem is kérde.
 Aludjál békében.

Vagy ha minden áron
 Hallani akarod,
 Négy keresztbe teszek
 Itt nyolcz fadarabot,
 Kakastoll, kakukfű,
 Beléndek jön rája,
 Így ni, most tegyük a
 Vár felé, sorjába,
 Nehogy átjöhessen
 Rajt a gonosz lélek.
 Te meg imádkozzál,
 A míg én beszélek!

Réges-régen, a mikor még erre
 Magyar szó járt hegyeken, völgyekbe,
 Fönn, a hegyen királyi pompába
 Ékeskedett Gúth kapitány vára.
 Nagy ur volt ő, de — Isten nyugtassa —
 Rabló sem volt nagyobb itt Biharba.
 Hogyha felmegy, jártadban, keltőben
 Lábad alatt a föld csak megdöbben,
 Dübörögve dörög a morajja
 S mintha ott lent valaki jajgatna.
 Börtön volt ott, ott veszett rakásra,
 Kit elfogott a vár kapitánya.
 Egész vidék miséket mondatott,
 Minden ember gyertyákat gyújtatott,
 Csak az Isten vigye tőlük Gúthot
 S hiába. A rabló tovább dult ott,
 És a környék zaklatott népsége
 Szökni kezdett más, békés vidékre.

rendszerátalakítás tekintetében többet nem is vár tőle az ország, — akkor bizony nagyot csalakozott Magyarország népe, különösen azok, a kik két évtizedes küzdelmeik eredményét feláldozva, Széll politikájának támogatására siettek, — a volt nemzeti pártiak, a kik, bajosan hisszük, hogy ennyivel megelégednének.

Az igazi rendszerátalakításnak kezdetét az fogja jelenteni, mikor feloszlatják a törvénytelen eszközökkel létrejött képviselőházat s kiírják az új választásokat. Addig talán az ígéretekkel is megelégednek Apponyiek — a jobb jövő reményében, de azután annál energikusabban látnak hozzá, hogy más egyéssel is bebizonyíthassák Tisza István grófnak a rendszerátalakítást, mint csengő-bongó frázisokkal.

Zsidó vándorlás.

Orosz- és Oláhország kiveti magából a zsidó fajt s ennek következtében megkezdődött és folyik a zsidó vándorlás. Romániából — a mint az Ellenzék jelenti — százával érkezik a zülött és az ut fáradalmaitól elcsigázott kóbor zsidó-csapat a határszélre, a hol a kormány rendelete következtében feltartóztatják őket, mert már is az erdélyi részek területeit itt-ott előszönlötték. A vezetők azt állítják, hogy Amerikába szándékoznak kivándorolni s jelenleg Hamburgba igyekeznek a vagyonosabb zsidók segítségével. — Csakhogy az utazás ellenőrzés nélkül nem lehetséges, mert egy ország sincs biztosítva, hogy a beözönlő turbulens elemek nem szélednek-e el benne, ha már egyszer belül vannak a határon. Épen azért a magyar kormány kérdést intézett az osztrák kormányhoz, hogy a Magyarországon át Ausztriába kísért vándor zsidókat hajlandók-e tovább kísértetni, mire Körber miniszterelnök értesítette a kormányt, hogy hasonló kérdést intézett Németország kormányához a honnan válasz még nem érkezett. Mihelyt Németország kedvező választ ad: megkezdődik a zsidó vándorlás kellő fedezet mellett. Az ellenőrzést köteleességévé teszi a kormánynak egyfelől az a körülmény, hogy a teljesen vagyontalan zsidóinvázió az or-

szág nyakába szakadna s az amugy is szegény népelemet növelné s ezzel együtt a nyomort fokozná, másfelől pedig ezek a zsidók Kelet ingyenélő és közveszélyes elemei. Nem csoda tehát, ha a nyugati országok kormányai nem várják tárt karokkal a szemita inváziót. A magyar kormánynak tett lépését csak helyeselni tudjuk. Eljött már az idő, hogy ne induljanak vezető embereink mindenben némely filozofizáló lapok után, hanem tekintsék a veszélyben forgó magyar faj érdekeit is — és ne csak most, de máskor is!

Albán törzsfőnökök Nikitánál.

Nagy feltűnést keltett bécsi és konstantinápolyi körökben az az esemény, hogy a napokban hat albán törzsfőnök tisztelgett Nikita fejedelemtől Czetinyében. Nikita nemcsak, hogy megvendégelte a Montenegróval határos Albánia törzsfőnökeit, akik a legutóbbi időben még ellenséges indulattal viseltettek Montenegró irányában, hanem egy-egy értékes fegyverrel és egyenkint hat darab arannyal ajándékozta meg őket.

Az albán törzsfőnökök czetinyei látogatása a jövő eseményeivel függ össze, nevezetesen Montenegró azon régóta táplált forró óhajával, hogy Észak-Albánia egy része, mely a skutari-tavat foglalja magában, Montenegróhoz csatoltassék.

Ez a látogatás élénk vita tárgyát képezte az olasz sajtóban, mert tudvalevő, Olaszország is aspirál Albániára. Egynémely olasz lap ezáltal nyíltan kiírta, hogy a nápolyi herceg, Viktor Emánuel trónörökös több olasz politikus előtt odanyilatkozott volna, hogy Albániáról lemond apósa, Nikita fejedelem javára.

Az olasz közvélemény nem osztozik a trónörökös állítólagos felfogásában. A római lapok határozottan kijelentik, hogy nem való, mintha a nápolyi herceg odanyilatkozott volna, hogy Olaszország támogatja Nikita fejedelemnek Albániára vonatkozó törekvését.

Törökország megnyugodott a montenegrói kormány ama kijelentésére, hogy a Skutari környékbeli katolikus törzsfőnökök látogatása pusztán udvariassági tény volt, mert Nikita fejedelem, mint a skutari-tó északi részének

tulajdonosa, szomszédja az illető katolikus törzsfőnököknek, kikhez régi baráti viszony fűzi.

A katonai helyzet Peking körül.

Az egyre terjedő kínai lázadás szükségessé teszi a pekingi helyzet katonai megvilágítását.

A boxerek felekezetéhez egész Kinában mintegy 11 millió ember tartozik, a dolog természetéből folyólag legnagyobbbrészt harczképes férfiak, kiknek a kardokon és lándzsákon kívül körülbelül 25,000 puskájuk és 2 millió töltényük van. Hogy ezek közül mennyi áll tényleg szemben az európai erővel, azt nem lehet tudni; ellenben az európai csapatok számviszonyait határozottan ismerjük. És pedig áll most Seymour angol tengernagy vezénylete alatt 915 angol, 350 német, 300 orosz, 158 francia, 104 amerikai, 51 japáni, 40 olasz, 25 magyar és osztrák, összesen 2044 ember. Ez a csapat feladatául kapta első sorban Peking felé előnyomulni és ott a követségek sorsát — ha még nem késő — biztosítani s csak azután térhet át a második feladatra, a lázadás elnyomására és egész Kína paczifikálására.

Az előnyomulás eddig, úgy látszik, sikerült. Lehetséges, hogy még Peking elérése előtt lesz ütközetük Seymouréknak a lázadókkal s ez esetben a másodrangu feladat egy része, a boxerek leverése még előbb nyer megoldást. Az európai csapatok győzelme nem kétséges, hiszen 1860-ban Peking falai alatt 7000 angol és francia több mint 50,000 kínait vert tönkre, azóta pedig Európa haladt, Kína elmaradt. A végleges győzelem most csak idő kérdése s az idő megszabása most a kínai császárné magatartásától függ. Ő eddig a boxereket ha nem is nyíltan, de titokban határozottan pártolta s eddigi perifid eljárása folytatásával sok nehézséget okozhat az európaiaknak.

A szövetséges csapatoknak legfőbb gondját egyelőre az okozza, hogyan lehessen olyan nagy területen a szükséges segéderőket maguk után küldetniök? Ezt a kérdést a hatalmak úgy oldják meg, hogy a segélycsapatokat nem elaprózva, hanem egyszerre küldik Seymour után. Ilyen nagyobb csapatokat most egyelőre még csak Japán, Orosz- és Németor-

*Egy éjszaka — anyám így beszélt —
Három ifju jutott Gúth kezébe;
Itt fogta el őket lenn a völgyben
Várad felé igyekezetökben.
A mi pénzök, a mi drágaságok,
Fegyverök volt, mindent elszakmányolt,
S aztán mind a hármat odalökte,
Le, a kongó, mély veremtomlázembe.*

*Felsőhajtati a legidősb busan:
»Igy veszünk el tehát nyomorultan?
Meghaljak a nélkül, hogy Máriám
Csak még egyszer hozzám szoritanám?»
A középső szitkozódni kezdett:
»Hogy én itten éhen, szomjan veszek?
Azt soha, nem! kitörök én, bárha
Belzebub zárt volna a házába!»
A legkisebb rászólt mosolyogva:
»Fejed törné össze az a próba.
Én nem sírok, nem is szitkozodom,
Itt pusztulunk, tudom, ez a sorsom.
Fedig hogyha kimentene engem,
Luczifernek is eladnám lelke!»
Hát a hogy ezt csak éppen kimondja,
Megindul az egész hegy inogva.
Reng, döng, reszket az a nagy bálványhegy,
Mint a hullám, felszáll meg alámege.
A három rab csak hallgat, csak reszket,
Am egyszerre csak kénközeag terjed,
S hogy felnéznek, hát ott áll előttök
Rut feketén Luczifer az ördög.*

*A legkisebb csak mosolygott rája.
»Jó, hogy jöttél, nem jöttél hiába.
Szabadíts ki minket, ha tudsz innen
S a lelkemet átalandom híven.»*

*Hípp, hópp alig hogy egy perc eltellett,
Ott voltak már lenn a Körös mellett;
A két idősb csodálkozva áll ott;
De öcscsükkkel az ördög elszállott.*

*Elszállt, mondom, vitte messze, messze,
Ott jártak már a hegynek felette,
S itt az ifju olyasformát gondolt,
Hogy bizony ő egy kissé — bolond volt.
Két bátyjának vig élet a sorsa,
Őt meg viszik egyenest a pokolra!
S míg ezekkel hánykódik elméje,
Szent György jut, a védszentje, eszébe.
Kiereszté, a hogy birta, szavát.
»Segíts, szent György!» elkiáltja magát.
S képzeld, uram, abban a szent perczbe!
Elereszté az ördög egyszerre!
Fuha füre esett a hegyaljba,
Fölkelt s vígan ment tovább Váradra.
Az ördög meg rettentő mérgében
Oda szállott le a várra éppen,
Tánczolt egyet s hogy véget ért táncza,
Csak egy rom volt Gúth kapitány vára.
A mély börtön maradt meg belőle,
Gúth él benne sirva, nyöszörögve.»*

Elnémult a fáta,

*Én pedig — már mostan
Bevallom, hogy biz az
A baka én voltam —
Én pedig, a hogy ott
Hevertem az árnyba',
Reátekinttem
A pusztá rom várra.
Omladékos, csonka
Bástyája, fala is,
Meg-megbotlott rajta
A nap sugara is;
Elgondoltam: másnap
Ott lesz a gyakorlat,
Tetejébe hegynek,
Meredek romoknak . . .
S egyszerre, hogy, hogy nem,
Az villant agyamba,
Hátha úgy tennék, mint
Gúth kapitány rabja?
Lucziferrel magam
Váradig vitetném,
És — de a védszentnél
Megállott az eszmém.
Kit hívjak segélyül?
Oh, én szerencsétlen!
Szent Aladár nem volt
S tán soha sem lézen!*

*Búsan vettem le a
Szememet a várrul
S mit találtam volna
Megvigasztalásul?*

szág mozgósított, Angolország tudvalevőleg nem mer és nem is — tud Indiából több katonaságot kivonni.

A legújabb eseményekről a következő táviratok szolgálnak:

Róma, jun. 23. A lapok jelentése szerint valószínűleg a Pisani, Stromboli és Vesuvio hadihajókat küldik Kinába. A Carlo Alberto czirkáló holnap indul Terinből Colomboba.

London, június 23. Mint a Times értesül a marokkói kormány június 9-én a francia kormányhoz azt a formászerű követelést intézte, hogy forduljanak európai választott bírósághoz ama vitás kérdések eldöntése végett, melyek a tuati, fidokolti és surarai oázisoknak francia részről lörtént megszállása következtében a két kormány közt keletkeztek.

London, június 23. A Daily Express jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: A japánok e hó 15-ig terjedő híreket kaptak Pekingből. E szerint ott 100-nál több idegent megöltek. E hó 15-ike óta nem érkeztek hírek Tokioba a követségekről.

Hongkong, június 23. A Pique angol czirkáló és az Otter torpedóromboló ideérkeztek és sietve szemet vettek föl. A Don Juan de Austria amerikai czirkáló Kantonba érkezett.

Washington, június 23. (Saját tud. táv.) Kempf tengernagy Washingtonba sürgönyzi, hogy a kínaiak az **amerikai konzult, negyven angolt és számos hittérítőt legyilkoltak.**

Póla, június 23. (Saját tud. táv.) *Mária Terézia* hadihajó a parancs szerint ma reggel 5 órakor a kikötőből elindult s egyenesen *Takuba* megy, a hova 40 nap múlva érkezik.

Pétervár, jun. 23. (Saját tud. táv.) *Kurropaktin* orosz hadügyminiszter az összes szibériai lövészezredek mozgósítását táviratilag elrendelte.

Ott volt a menyecske,
Vigan főzögetett,
Én rámosolyogtam,
Ő vissza nevetett.
Villámlott a szeme,
Gyujtott piczi szája,
Éz maga az ördög
Fáta formájába'.
Csak egy csók . . . vagy kettő . . .
Lélek sem kell neki . . .
A nap meg az ajkat
Szomjassá égeti . . .
Nehéz ellentállni
Ilyen Luczifernek . . .
Mi az? künn riadót,
Sorakozót vernek!
Csak egy perc — s a tömött,
Zárkózott sorokban
A várromok felé
Búsán masirogtam.
És azóta töröm
Fejem: a talányon
— Más jó lelkeknek is
Gondjába ajánlom —
Kettő közül melyik
Veszélyesb Luczifer:
A melyik elviszen?
Vágy a ki nem visz el?

Berlin, június 23. (Saját tud. táv.) A német fővárosban hire van, hogy a német *Ban-Hansa* hadihajó a kínai vizeken egy **kínai hajót elsüllyesztett** és egy másikat elfogott. Az összeütközésnél **ötven kínai matróz meghalt és hetven** súlyosan megsebesült.

London, június 23. (S. t. t.) *Brown* Frederik, a tiencsini methodista missziók vezetője *Newyork-Herald*nak Csifuból a következőket táviratozza: Ép most menekültem *Tiencsinből* egy német ágyunaszádon. A várost egyre bombázzák a kínaiak s **az egész idegen negyedet elpusztították.** *Wright* hadnagy és az amerikai hajóhad 50 tengerész katonája, részint **elesett, részint megsebesült.** A löszer teljesen elfogyott s a helyőrség nagy szükségben szenved.

G u t e n b e r g.

— Mainz ünnepe. —

Egy ember, a kinek a nevét ismeri mindenki, de még azt sem tudjuk, mikor is született hát tulajdonképpen. Hogy mégis ma születésének ötszázadik évfordulóját ünnepli szülővárosa, Mainz, az inkább csak olyasforma közmegegyezésen alapuló évforduló, mint a milyen a mi ezredéves emlékünnepe volt.

Most szobra elé hódolni jár az egész művelt világ; ő maga pedig meghalt szegényen, mellőzve, még csak a születése évét sem volt, aki följegyezte.

A tudósok próbálták már Gutenberg érdekeit kicsinyíteni. Volt a ki kisütötte, hogy hiszen előtte is használtak már mozgó fa-lemezeket, ezekből mozgó ércz-betűket szerkeszteni nem is olyan nagy dolog; nem ám, csak hogy előtte évszázadok alatt senkinek sem jutott eszébe ez a csekélység. Mások pedig egyáltalán minden dicsőséget le akartak tagadni tőle, odaállították a mainzi *Fust*-ot és *Schöffer*-t, a straszburgi *Mentelin*-t, a haarlemi *Jansson-Coster*-t a könyvnyomtatás feltalálójának. Ma ezek mind alaptalanoknak bizonyultak már s 500 év alatt kisütötte a tudomány, hogy ennek a korszakos találmánynak az eszméje Gutenberg agyában született meg.

Látta-e ő képzeletében a sajtó mai óriási fejlettségét? Az az isteni szikra, mely lelkében világosságot gyujtott s az ércz-betűk gondolatát adta neki, vajjon odavarázsolta-e szellemi szemei elé egy mai nyomda csodálatosan összetett gazdag felszerelését? Aligha. Az ő célja egyszerű és jámbor volt: a könyvek könyvét, a bibliát akarta odaadni az emberek kezébe olcsón, egyszerűen és egyformán kiállítva. És ezt a csekély vágycát sem láthatta teljesülve: munkáját kénytelen volt abban hagyni, mások folytatták, ő meghalt félrehúzóva, elfeledve s halála után akadtak olyanok, akik még a feltaláló dicsőségétől is meg akarták fosztani.

Nagy utat tett meg azóta a nyomdászat a haladás pályáján. A másoló barát minuciózus, gondos, de lassu munkájából eljutottunk a gyorsajtó, szinte csudásan szapora, az igaz, hogy nem egyszer felületes munkájához. Ezen a pályán sokszor vált csaták gyilkos fegyverévé az a kis ércz-betű. Érdekes, hogy a *Vulgata* (a latin szentírás) volt első munkája s a következő híres nyomtatvány, mely az új találmánynak köszönte létét, éppen a *Vulgatának* izent hadat: értjük a *Luther*-féle biblia-fordítást. Ez jellemezte a nyomda első működését: megkezdte és folytatta a reformáció támadá-

sát Róma ellen. Ebben a harcban tünt ki először a sajtó félelmes ereje, mely nélkül az új tanok gyors elterjedését alig lehetne megérteni. Röviddel rá azonban a támadóknak is volt alkalmuk saját fegyvereik élességét saját magukon tapasztalni: az ellenreformáció a hitújítót a sajtóval, saját fegyverükkel verte meg. Ebből a harcból maradtak fenn nálunk is Pázmány könyvei, a magyar irodalom örök büszkeségei.

A hitviták után lecsendült a politika, az irodalom, megmaradt a sajtó is régi egyszerű állapotában. Csak az ujkorban, a francia forradalom által megindított szellemi mozgalmak adtak új életet a könyvnyomtatásnak is. A könyveknek, röpiratoknak egyre több olvasójuk akad, a nagy foliánsok óriási méretei helyett inkább kisebb helyen, de izlést keresnek s a nyomtatás mestersége ma már kezd művészi fokra törni. Ezzel együtt nő népszerűsége is. A század közepén megindul a hirlapirodalom is mind erősebb arányokban s ma ebben a tekintetben ott vagyunk, hogy nem egy komoly ember föltette a kérdést: nem káros-e és nem jelent-e egészségtelen túltengést a hirlapirodalom mai roppant nagy arányu elterjedése?

A kérdésre válaszolni nincs most helyén. Csak röviden vázolni akartuk azt a pályát, melyet befutott egy kis érczdarab, egy egyszerű betű, melynek gondolata nem is egy félezer év előtt született egy szegény mainzi polgár fejében, kinek neve Gutenberg vala.

Csak egy ismétlődik változatlanul azóta: Gutenberg sorsa. A nyomdagép munkása a legnagyobb eszméket közvetíti, a legnagyobb munkában részes és sorsa az, a mi Gutenbergé volt: szegénység, elfeledés.

A színház építése.

Nagyvárad város díszes színháza egyik legzebb ékessége lesz a városnak.

Az építésre felügyelő bizottság tegnap délután ülést tartott, a melyen biztosítást nyert a bizottság, hogy a kikötött határidőn belül teljesen elkészül a színház.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Dr. Bulyovszky József polgármester elnöklete alatt jelen voltak: dr. Hoványi Géza, Száhlender Károly, Mezey Mihály, Bordé Ferencz, dr. Radó Ignác, Rimler Károly, dr. Döry Ferencz, Komlóssy József, Sztarill Ferencz, dr. Baróthy Ákos, Dús László, Hegedüs Géza, Csordacsics Ferencz és Krubicza József.

Az ülés megnyitása után az elnöklő polgármester kérdést intézett *Krubicza* József építés vezető mérnökhöz, hogy a színház lakatos munkái miként állanak. *Krubicza* József kijelentette, hogy az összes ablakok vasalása nem felel meg a követelményeknek.

Felszólítják a vállalkozókat, hogy a hiányokat pótolják s még mázolás előtt mutassák be a bizottság szakértő tagjainak hétfőn délelőtt 10 órakor.

A szinigazgató az előfüggöny és felvonás közti függöny felhúzóján kívül a hátsó szinpadon is kíván két felhúzót. — A művezető mérnök kijelentette, hogy ezek a felhúzó hízilag majdan sokkal olcsóbban előállíthatók. Az ügyet átteszik a tanácshoz, hogy döntsön felette.

Kendes Vilmos ajánlatot adott be, a mely szerint kéri, hogy a vasfüggönyre hirdetések festessen. Ezért kész évenként 2000 koronát, 10 éven át 20000 koronát fizetni a városnak.

A bizottság tagjai közül többen: dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, Dús László és Rimler Károly határozottan elleneztek, hogy a vasfüggönyre hirdetések festessenek. Ez a díszes színház szépséget rontaná. Látták pl. a Vigszínháznál, hogy az egész függönyön alig találni néhány magyar nevet.

A többség azonban csak a pénzt nézte s *Komlóssy* József indítványára kimondotta, hogy

3000 korona évi bérért megengedi a vasfüggöny felhasználását hirdetői czélokra, azonban a felhasználandó szöveget és rajzot előzetesen a tanács felülbírálja.

A színház megnyitására vonatkozó megkeresés felett, mivel ez nem tartozik a bizottság hatáskörébe, napirendre tértek.

Az elnök kérdésére az építést vezető mérnök kijelentette, hogy ha valami nem várt rendkívüli körülmény nem jön közbe, a színház szeptember hó végére teljesen kész lesz.

Még a színház előtti park rendezés és kövezés dolgát beszélték meg s az ülés véget ért.

Az új színház.

— Kívül és belül. —

Nagyvárad díszes új színháza külsőleg nem sokára teljes szépségében látható lesz. A munkálatokkal már annyira előhaladtak, hogy csupán a homlokzatnál van még fenn az állás, azért, hogy a színház feliratát elkészíthessék.

Francia metszésű arany betűkkel fog pár nap múlva ragyogni:

SZIGLIGETI SZÍNHÁZ.

A belső munkálatokkal is haladnak. A színpad zsinórpadrólása, a sok drótkötéssel, csigával fel van szerelve, ezeknek egy része a felső zsinórpádon van megerősítve.

A erős vasgerendákon álló színpad alatti süllyesztőben a szükséges gépezetek is elhelyezve vannak.

A hatalmas vasfüggőnyt felerősítették. Ennek két oldalán vascsatornáknak vannak az ellensúlyozó terhek, a melyek oly könnyűvé teszik a vasfüggöny kezelését, hogy egy ember igen könnyen felhuzhatja. A vasfüggöny leeresztése egy nyomásra történik, még pedig három helyről, hogy esetleges tűz esetén a színpadon kívül is lebocsátható legyen. Ez különösen azért czélszerű, mert a színházegéseknél már többször bebizonyult, hogy a veszély pillanatában a vasfüggöny kezelésével megbízott közeg is csak a menekülésre gondolt s a vasfüggőnyt nem bocsátotta le.

A színpad berendezésénél igénybe van véve és keresztül vive a modern színpadi technika legújabb vívmánya.

A színpadi díszletek még nincsenek Nagyváradon, de arra nézve, hogy színházunk e tekintetben is egyike lesz a magyar vidéki színpadok legjobban felszerelt színpadainak, biztosíték dr. *Hoványi Géza* színügyi bizottsági elnök jelentése, aki *Linhart* budapesti műtermében megtekintette a készülő díszleteket s azokat kiválóan szépeknek találta.

A színház nézőterén is nagy erővel folyik a munka. A mennyezet olyan lesz, amelyet alig látunk a vidéki színházaknál. A fehér gipsz alapok díszkrét aranyozással, remek cirádák és figurális díszek kellemes képet nyújtanak. Különösen szép a nagy csillárt övező rész és a színpad nyílását körülvevő aranyozott díszítés.

A karzat és az erkély asztalos- és ács-munkái már kész vannak, s teljesen áttekinthető innét az egész nézőtér és a színpad. Még a legelégesebb sarok helyről is az egész színpad jól látható. Különösen az erkély középső része lesz az egész színházban a legjobb hely.

A páholyokon is dolgoznak már. A kiugró páholy támlányok mindenike igen szép; girlandok és női fejekkel lesz díszítve.

A színház környékén sok munkás kéz dolgozik. A nyugoti oldalon a csatornázást készítik s a Bémer-téren s közvetlen a színház előtt rendezik az utcát s a rámpának való helyét.

Az összes munkálatokkal szeptember végére készen lesznek, bár még igen sok munka van hátra.

Az építés felügyeletével és vezetésével megbízott *Krubicza József*, a *Fellner és Helmer*-czég mérnöke teljes buzgalommal törekszik az építés megkezdésétől, hogy Nagyvárad színháza minden tekintetben megfeleljen a tervező bécsi czég hírnevének s a város igényeinek.

Az „Immaculata“-intézet kézimunka kiállítása.

Csak a kinek alkalmá volt szemmel tartani az újvárosi irgalmas nénék nőnevelő intézetének fejlődését, csak a kinek alkalmá nyílott, megtekinteni ama intézet modern felszerelését, berendezését, vagy meghallgatni az évről-évre vizsgálatokat: csak az tudja, milyen nagyot haladt ez az intézet másfél évtized óta különösen. De hogy milyen szép ama intézetben a kézimunka-tanítás eredménye: arról bárki, a nagy közönség is meggyőződhetik, ha a tegnapi megnyitott s 27-éig tartó munka-kiállítást megtekinti.

És nem csak gyönyörűséget, de hasznos tanúságot is szerez magának, a ki megtekinti. A nőegylet által nemrég rendezett kézimunka-kiállításon már sok dicsőséget nyertek az Immaculata-intézet kézimunkái, most önmagát dicséri a sok szép kézimunka, mely az intézet hét termében csinosan, jó ízléssel van elrendezve.

Az első teremben találjuk az elemi I. II. osztály tanulóinak kézimunkáit. Apró leánykák kötése, horgolása ezek, melyek mellett mutatós papírmunkák, terítők stb. láthatók. Ez utóbbiakat az apróságok mintegy jutalmul és biztatásból készítgették nagy örömmel a nehezebb s egyhangubb kötések, horgolások után.

A második teremben a III. IV. elemi osztályok kézimunkái vannak kiállítva, itt már gyakorlottabb kezek munkája van horgolt csipkéken s gyermekkelengyéken, kivarrott terítőkön, kötényeken, reczemunkájú asztalterítőkön stb. alkalmazva.

A harmadik terem a polgári iskola növendékeinek kézimunkáit tartalmazza. A kötelezett munkanemeket itt nem mintakendőknél, hanem mindjárt gyakorlati tárgyakon alkalmazták. Nagyon sok szép darab vonja itt magára a figyelmet.

Kereszt- és egyéb öltésű kivarrások, kalotaszegi munkák, lapos-, domboru-victoria himzés, tüfestés, reczemunka csipkeveréssel, bársonyfestéssel mindenféle terítők, butortakarók, asztalfutók, diványpárnák s egyéb dísz-tárgyak, főleg két falszőnyeg, melyeken vízi tájkép látható, mind sok ügyességről, nagy szorgalomról tanuskodnak.

De mikor a negyedik terembe lép a szemlélő, akkor tetszése lelkesedéssé nő ama nagy számu, gyönyörű fehérnemű láttára, mely itt felhalmozva van. Köröskörül falon, asztalokon csupa hófehér hasznos és szükséges ruhadarab, meg házi felszerelés kézi és gépvarrással, kézi himzéssel s roppant türelmet igénylő áttört munkával készítve. A szemlélő önkénytelenül felkiált: »De hisz sokat görnyednek nehez munkáiknál ezek a szegény leánykák!« Hanem a kedves testvér, ki oly szívesen kalauzol a kiállításon, azonnal biztosítja, hogy igen jó kedvvel dolgoznak s látva a munka szép eredményét, még mindig szebb és nehezebbet óhajtanak felvállalni. Hát ha nem is szükséges minden leánykának ez a szemrontó áttört munka, de sok esetleg jó keresethez is juthat vele; valamennyi pedig türelmet, kitar-

tást tanulhat rajta, a mire mindegyiknek szüksége lesz.

Megcsodálva a nagy mennyiségű fésűlködő és hálókabátot, szoknyát, inget, kötényt s egyéb fehérneműt, lebilincseli a figyelmet az az öt szép oltárvédő, melyet a leánykák az újvárosi plebánia-templom számára készítettek. Majd remek csipkeverések tűnnek fel, a melyek közt megállásra kész egy remek, széles mintájú oltárterítő, a zárdanők házi oltárak számára készített munkája. És e műremek mellett megtalálhatjuk a legegyszerűbb, de legfontosabb házi munkát: a faldozást és beszövést (stoppolás) is gazdagon képviselve. Ezeket pedig nem mintakendőknél, hanem valóságos ruhadarabokon, harisnyákon, fehérneműn. Egyszerre világos lesz a szemlélő előtt, hogy itt már tanulás közben anyagi haszonnal járó munkát végeznek a növendékek. Megtanulják, hogy »az idő pénz« s a munkát nemcsak gyönyörűségeinkre, vigasztalásunkra, hanem eszközül is adta az Isten: szükségünk, beszerzésének eszközüül.

Bizony ezek a faldozások, beszövések hangosan beszélnek szorgalomról, takarékoságról, egyszerűségről, mely erények im ezen kézimunkák gyakorlása közben kelhetnek életre serdülő leányaink lelkében.

De lépünk be az ötödik terembe. Itt van a felső ruhaneműek kiállítása. A IV. polgári osztályba járó leány tehát megtanul felső ruhát is varrni, még pedig mint ezekből a gyermekruhák, kötényekből, fiuruhák, látszik, jó szabással, csinos kivitellel. Feltűnik itt több egyenlő színű meleg öltözet, a mit a bennlakó növendékek jövő karácsonyra készítettek szegény gyermekek számára. Ime tehát a házas erények mellett a kézimunkával még a leányok szívét is képzik s előkészítik vele a jövő nemzedék nőinek jótékonyágát.

A hatodik teremben a polgári iskola rajzai, festései vannak kiállítva, valamennyi tiszta, finom munkája, jó színezésű festés és rajz, melyek a kitűnő rajzmestert és sok ügyes kis leányt dicsérnek. Főleg dicséretesek Ébert Rózsika, Budaházy Olga, Orosz Erzsike, Krüger Jennike, Magnani Ibolya, Kisházi Mariska rajzai.

Végül a hetedik teremben a szerda és szombat délutánokon, szorgalmi munkák gyanánt készült különféle festések vannak kiállítva. Itt nagyon sok szép tárgyon olvassuk *Harmaty Erzsike* nevét, a ki mint rendkívüli tanuló rövid idő alatt igazán meglepő eredményt mutat fel. Nehány képe s két selyemfestésű szék valóban művészi kiviteli. Különben valamennyi majolika, terracotta, fa, papír, bársony selyem, viaszos vászon és szöveten előállított festés itt kiváló ízlésről s művezetéről tanuskodik. Vannak aquarelle, olaj és pastell-festések, majolika-festések, porcellán-, üveg-festések képeken, dobozokon, butordarabokon, teás- és kávé terítékeken, tálakon virágtartókon stb. alkalmazva és *Harmaty Erzsikén* kívül *Baráth Mária*, *Luy Mária*, *Sztankovits Erzsike*, *Heringh Erzsike*, *Szűcs Margit*, *Dongó Gtze* nevei tűnnek fel leggyakrabban, mint legjobb festő növendékeké.

Ha még ezeken kívül a legjobb kézimunkásokat: *Derm Katicza*, *Török Elza*, *Seliga Erzsike*, *Tóth Etelka*, *Páll Ella* is megemlítjük: tesszük ezt kitüntetéssel a szorgalomnak s némi hálából azért az élvezetért, melyet ennek a kiállításnak megtekintése nyújt. Ha már a tanulók oktatóit, mestereit nem nevezhetjük itt meg, a kiket bizonyára legnagyobb elismerés illet az Immaculata-intézet kitűnő sikerű kézimunka-kiállításáért.

UJDONSAGOK.

T A J É K O Z T A T O .

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Julius 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélye a Sport-téren.

* **Bérmálás Biharon.** Nagy ünnepe lesz ma a szomszédos Bihar községnek. Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök tiszteli meg magas látogatásával s a bérmálás szentségét kiosztja a jelentkezők között. A bérmálás előtt Ő Eminenciája szent misét pontifikál s egyházi szónoklatot tart. A bibornok reggel 3 órakor *Radnay* Farkas és *Fetser* Antal kanonokok *Szemethy* Géza püspöki titkár és *Mayer* Antal szentszéki jegyző kíséretében kocsizik ki Biharra. A község lakossága ünnepélyesen készül fogadni a bibornokot.

* **Személyi hírek.** Dr. *Hoványi* Gyula, a nagyvárad-i jogakadémia tanára, az autonómiai bizottság elnöke, Budapestre, hol egy hétig tartott döntő jelentőségű tárgyalások folytak az autonómia ügyében — haza érkezett. — *Nátafalussy* Kornél kir. tanácsos, tankerületi főigazgató három heti távollét után tegnap Lugosról haza érkezett, hogy a helybeli kath. főgimnáziumban hétfőn tartandó szóbeli érettségi vizsgálatokon elnököljön.

* **Requiem a hősökért.** A custozzai csata évfordulója alkalmából tegnap gyászmise volt az olasz-i r. kath. plebánia templomban, a csatában elvérzett hősök lelkiüdvéért. A gyászszertartáson a József-ezred csapata díszben jelent meg. A gyászmisét *Dencs* János tb. kanonok végezte, a mely után *Andrássy* tábori lelkész szép beszédet intézett a csapatokhoz. Délben a tisztai étkezdében diszebed volt, a melyre *Dencs* János tb. kanonokot is meghívták.

* **Hírek az egyházmegyéből.** *Szabó* Ferencz szent József-intézeti II. tanulmányi felügyelő a középiskolai hittanári vizsgálatot sikeresen letette. — *Serly* Viktor b.-csabai segédlelkész Nagyvárad-Olasziba, *Gáspár* István nagyvárad-olasz segédlelkész B.-Csabára áthelyeztettek. — *Görgényi* Jenő rézbányai lelkész ottani plebánossá, *Somossy* Viktor vaskóhi lelkész ottani plebánossá kinevezettek. — *Zelinka* János kiérd. esperes, endrődi kinev. plebános plebániájára investitúrát nyert.

* **Pályázat a sz. József-intézetbe.** A nagyvárad-i Szent József-intézet alapítványi helyeire a pályázati határidő f. évi július hó 15-ig tüzelt ki, mely napig bezárólag a keresztlevelel, iskolai, szegénységi, orvosi és védhimlő oltási, illetőleg újraoltási bizonyítvánnyal, valamint a képesítést igazoló egyéb okmányokkal kellően felszerelt folyamodványok az egyházmegyei hivatalhoz küldendők.

* **A villamos vasut építése.** A nagyvárad-i villamos vasut építése már közel két év óta húzódik, de még ma sem tudjuk biztosan, hogy mikor fognak az építéshez. Közlebb az volt a baj, hogy a miniszter a villamos pótszerződést is egybevonta a kérdéssel. Dr. *Bulyovszky* József polgármester tegnap a színházépítő bizottság ülésén olyan kijelentést tett, amely reményt nyújt, hogy a vasut építését még e nyáron megkezdik. Legutóbbi Budapestben tartózkodásakor értesült, hogy a miniszter a vállalatot felhívta a pótlások benyújtására, a melyek az újabb közigazgatási bejárás alkalmá-

val merültek fel. A pótlásokról a miniszter már helyben hagyta. A vállalatnak most a részletterveket kell benyújtani s akkor a miniszter mielőbb kiadja az építési engedélyt, mert a miniszteriumban is gyorsan akarnak végezni a dologgal. Valószínűleg július hó folyamán megkapják az engedélyt, amikor hozzá kell kezdeni a vasut építéséhez. A szerződés szerint a vállalat 12 munkahónap alatt, vagyis 16 hónapra a megkezdéstől, köteles a vasutat teljesen kiépíteni.

* **Az új gör. kel. püspöki helynök.** *Mangra* Vazul g. kel. püspöki helynököt a románok Pünkösdi ünnepén iktatta be a nagyvárad-i püspöki helynöki méltóságba *Goldis* püspök. Ugy a megválasztást, mint a beiktatást most a következő levélben tudatja Biharvármegye alispánjával:

Tekintetes alispán Ur!

A folyó évben megtartott aradi gör. kel. román egyházmegyei zsinat, a nagyvárad-i gör. kel. román Consistoriumnál elnöklő püspöki vikáriussá *Mangra* Vazul püspöki protosyncellusomat választotta meg s öt kanonjaink értelmében megerősítve, folyó év és hó 12-én a nagyvárad-i Consistoriummal tartott teljes ülésben új méltóságába be is vezettem.

Miről a tekintetes Alispán urat szives tudomásvétel végett értesíteni van szerencsém. Kelt Aradon, 1900. jun. 14.

Goldis József,
püspök.

Nagyvárad város polgármesteréhez hasonló szövegű átiratot intézett *Goldis* püspök.

* **Konkurzus.** A nagyvárad-i lat. szert. egyházmegye *papnövendékei* közé felvételtűnő óhajtó, keresztlevelel s utolsó iskolai évekről szóló bizonyítvánnyal ellátott és legalább a gimnázium VI. osztályát végzett ifjak fölvételi vizsgálatának napjára *jövő hó 3-ik napja* van kitűzve, melyen a pályázóknak személyesen kell megjelenniök, okmányukat azonban már a megelőző napon, lehetőleg délelőtt, az egyházmegyei hivatalban kell benyújtaniök.

* **A vízvezeték védelme.** Nagyvárad városa a vízvezeték vizellátásának biztosítása céljából a Körözs vizében fenékgát építését határozta el. Ezzel kapcsolatban a vízmű teleptől az államvasutak hidjáig köpárhuzamművet szándékozik a város építtetni. A nagyvárad-i kulturmérnöki hivatal a köpárhuzammű kiépítését nem engedélyezi mert közben idegen birtokosok is vannak, akiknek birtokára a szorgalmi jogot bekebelezni kellene. Ha mégis keresztül akarja vinni ezt a művet a város, de parttulajdonosok összeírását és a terveket be kell nyújtania.

* **A nőipariskola helyisége.** A nagyvárad-i nőipariskola igazgatónöje: *Szedlarikné Dudinszky* Anna azon kéressel fordult a városhoz, hogy a városháza építése folytán bocsássa át az iskola céljaira a város az Apolló-épületben levő azon helyiséget, amelyben most a kir. főügyészség van. Az új főügyészi hivatal épülete ugy is kész lesz az őszre. *Dudinszky* rámutat azokra a kétségtelen szép eredményekre, amelyeket a nőipariskola eddigi működése által elért.

* **Babó Emil, mint kínai szőlőtermelő.** Ezelőtt néhány esztendővel kinos feltűnést keltett az egész országban az a leleplezés, melynek egész sulya Babó Emil, Szeged város volt országgyűlési képviselőjéért. Az elegáns, gavallér képviselő hamisan kártyázott a Nemzeti Kaszinóban. A leleplezés után Babó leköszönt mandátumáról s itt hagyta Magyarországot. Hogy hová tűnt el, nem tudta senki. A lapokban lehetett ugyan néha-néha nevét olvasni

egy-egy kalandos hírrel kapcsolatban, de pozitív tudomása tartózkodási helyéről nem volt senkinek. Most ismét felkerült neve a felszínre, még pedig a kínai háboru alkalmából. A hatalmak ugyanis mindent elkövetnek, hogy alattvalóik életét és vagyonát megvédelmezzék. — Magyarországnak is van 60—70 polgára Kínában, kik védelemre szorulnak. Közöttük van Babó is, ki két évvel ezelőtt telepedett meg Kínában, mint szőlőtermelő. Szőlői sok órányi járóföldre húzódnak a tengerpartról lefelé s az idén akarja Csifuban, mert ott lakik, megtartani az első szüretet, hacsak a boxerek nem előzik meg.

* **A fegyver és vadászati adóról** szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. alapján felhivatnak mindazok, kik e város bel- és külterületén akár önvédelem, akár vadászat céljából vagy pedig ereklyeként tartott lőfegyverek birtokában vannak, miszerint azokra vonatkozó bejelentéseiket Nagyvárad város adóhivatalánál, a vadászati jegy iránti bejelentéseiket pedig a polgármesteri hivatalnál f. évi június hó 30-ik napjáig megtenni annyival inkább el ne mulasszák, mivel ellenesetben a törvény 42. §-a értelmében az eltűnt vagy adó alól elvont minden darab fegyver után 20 koronától 40 koronáig terjedhető pénzbírsággal fognak sújtani. Nagyvárad, 1900. június hó 22. *Városi adóhivatal.*

* **Az első magyar iparos-szobor.** Pécssett nagyarányu mozgalom indult meg az iránt, hogy *Zsolnay* Vilmosnak, a magyar műipar e zseniális uttörőjének szobrot emeljenek. A szobor Pécs fő-terén fog állani. Ez lesz az első iparos szobra Magyarországon. A szoborbizottság, melynek élén Fejérváry Imre báró, Baranyavármegye és Pécs város főispánja áll, szélküldötte a gyűjtőleveket.

* **Vesztett kutya Várad-Olasziban.** Folyó hó 19-én Olasz Füzés-utcán egy vesztett kutya kóborolt, a mely egy embert meg is mart; ezen vesztettségéből kifolyólag az állategészségügyi utasítás 188. §-a értelmében óvintézkedésként elrendeltetik, hogy az *Olaszi városrészen* valamennyi kutya mátlól számitott 40 napig kötve tartassék, nem lévén szabad az utcára csakis szájkosárral ellátott és pórázon vezetett kutyát bocsátani. Egyuttal felhivatnak az ebtulajdonosok, hogy a kutyáikon netalán észlelt változásokat azonnal jelentsek be. Az ezen rendelet ellen vétő ebtulajdonosok az 1888. VII. t.-cz. 154. §-a alapján 200 koronáig terjedő pénzbüntetéssel fognak büntettetni. Nagyvárad, 1900. június hó 22-én. *Rimler* Károly, rendőr-főkapitány.

* **A jövő évi magyarországi hadgyakorlatok.** Ebben az évben Magyarországon elmaradnak a hadgyakorlatok, de a jövő évre nagyszabásu hadgyakorlatok vannak tervbe véve. A hadgyakorlatok színtere Szlavónia, valamint Baranya- és Somogy megyének Szlavóniát határoló részei lesznek. A gyakorlat különösen a Dráva átkelésére helyez sulyt és *Beck* báró tábornagynagy vezérkari főnök legutóbbi tanulmányutja a hadgyakorlatok tereptanulmányának volt szentelve. A király főhadiszállása *Mailáth* László grófnak erre a célra kibővitendő dolni-miholjáci kastélyában lesz. A királylyal egyidejűleg oda fog érkezni *Ferencz Ferdinánd* trónörökös is, aki, mint a *Mailáth* grófok vendége, ezelőtt néhány évvel már vadászott azon a vidéken. Idegen fejedelmi vendégeket is várnak a hadgyakorlatokra, melyekben a budapesti és zágrábi hadtestek vesznek részt.

* **Ullmann Izidor emléke.** A nagyvárad-i orth. izr. hitközség mély hálával és kegyelettel tartozik néhai elnöke *Ullmann* Izidor emlékének. Ezen háláját és kegyeletét rójja le, midőn egyik iskolájában, a mely *Ullmann* Izidor fardozása folytán létesített, arcképét leleplezi. A leleplezési ünnepély ma, vasárnap, június 24-én d. u. 3 órakor lesz a felső-pecze-utczai orth. izr. polgári leányiskola nagytermében.

* **Körmenet Szent László ünnepén.** Egyik dunántúli lapírója írja: »Szent László napján régi időkől fogva diszes körmenetet tartanak Győrött, körülhordozzák a nagy szent király aranyba foglalt koponyáját. Az idén június 24-én, vasárnap délelőtt 8 órakor indul ki a körmenet a győri székesegyházból. Hajdanában igen népesek voltak e kegyeletes körmenetek; egyletek, czéhek, a vallásos ifjuság úgy mint egyesek, vetekedve dicsőítették a nagy királyt.«

Erre csak annyi a megjegyzésünk, hogy jó volna azt a körmenetet kissé hosszabbra tervezni, mint a milyen idáig volt. Elkezdni Győrött s végezni itt Váradon. Az az ereklje a miénk is volt, minket illetve, még ha nem is a miénk lett volna. Mert sz. László testéből egy kis darabka csont csak a mienk, melyet városunkban is nagy fényvel állítanak köztiszteletre sz. László napon és nyolczadán. Ez az ereklje védő hermája pontos másolata az ősi magyar művü sz. László hermának. Nálunk Nagyváradon f. hó 27-én szerdán lesz az ünnep a székesegyházban.

* **A p-szöllősi gyógyszerár.** A pecze-szöllősi gyógyszerár tulajdonosa: *Hankovits* Ferencz már a múlt évben engedélyt nyert, hogy gyógyszerárát Pecze-Szöllős községből Csillagvárossal szemben az ugynevezett lapos rétre építhesse fel, ha t. i. ott megfelelő házhelyet tud kinyerni a nagyvárad püspökség területéből. A bibornok-püspök Ö Eminenciája hajlandó a gyógyszerár épület részére szükséges területet átengedni, ha ez a város érdekeibe nem ütközik. Ezért a kérelmet áttette a városhoz véleményezés végett. Ezt tudva, a csillagvárosi lakosok egy része kérvényt intézett a városhoz, amelyben kérik, hogy tekintettel arra, miszerint a gyógyszerár közelsége rájuk nézve fontos közegészségügyi érdek, a bibornokhoz adandó véleményben ne ellenezzék a gyógyszerár Nagyvárad közvetlen közelében leendő felállítását.

* **A cséffai főszolgabírói lakás.** Részletesen megemlékeztünk arról, hogy Cséffán a lakosság törvényen alapuló tiltakozása ellenére a közlegelőből kihalított területre 17,000 frtba kerülő főszolgabírói lakot építettett a megye. Az erőszak csakhamar megboszulta magát. Mint levelezőnk írja, a drága főszolgabírói lakás pin-czéjében másfél méter magas a víz; a talajvíz fakadt fel, a melyen nem tudnak segíteni. Így nemsokára az épület elromlik s értéktelenné, lakhatlanná válik. A vármegye újabb óriási kiadást tehet, a szegény nép terhére.

* A hétről.

(Egy ur tánczol egy kövér hölgygel.)

- Ugy-e, nagysád, fáradt már?
- Honnét gondolja?
- Érzem.

- Adj egy csókot férjcském.
- Mutasd előbb a kezedet.
- Miért?
- Hogy nincs-e benne számla.

Tanító: Mondtam, hogy minden akciózt reakció követ.

Ki tudná megmondani, a Bach-korszak után mi következett?

Krantstrudl Móríc (mohón): Rebach-korszak.

(**Kakas Márton.**)

* **Szépírási műremek.** *Bihari* I. Ferencz hírneves szépíró gyönyörű irásának mutatványait a *Láng*-féle fő-utczai könyv- és papirkereskedő üzlet kirakatába közszemlére tette ki. A valóban szép és művészi kivitelű irások megérdemlik a megfigyelést és méltán ajánljuk azokat a szépírást kedvelők és tanulni vágyók figyelmébe.

* **Kinevezés.** Ö Felsége *Lukács* Lajos to-polyai járásbírói aljegyzőt a belényesi kir. járásbíróshoz albiróvá kinevezte.

* **Korteskedés czizmákkal.** *Jókainak* egyik regényében előfordul, hogy egy hatalmas nagyur a fiából képviselőt akar csinálni s ötven forintos bankókkal fizeti a választók szavazatát. Nehogy azonban a választók becsapják, a szavazás előtt a kettévágott bankóknak csak az egyik, egyforma felét osztatja ki közöttük, a másik kiegészítő felét pedig csak a leadott szavazat után kapják meg.

A »Giorno« című olasz lap pedig most le-írja, hogy miképen csináltak ezelőtt Dél-Olaszországban. A lap természetesen nem említi meg e valóban groteszk választási epizód színhelyét.

X. városának polgármesterénél látogatást tesz a hivatalos jelölt, a miniszter pártfogoltja. A polgármester udvariasan hajlong:

— Ah, minő megtiszteltetés! Nagyságod bizonyára jó barátja a miniszter ő kegyelmességének?

— Több mint jó barátja!

— Akkor talán rokona? — kérdezi tovább a polgármester s a nagy tisztességtudásban egészen összeborzong.

— Az épen nem, de a legidősebb fiának a földrajzi tanára vagyok.

Szünet.

— Ah, értem már. Hires tudós, az akadémia tagja?

— Még nem.

— Akkor bizonyára a választások után...

A jelölt aztán kifejti, hogy e környéken született s számít a rokon-összeköttetésekre. Szóba kerülnek az alkotmányos költségek is.

— Tizenkétszer lira jön, — mondja a földrajzi tanár.

— Kérem, az itt nem elég. Az emberek huszonöt líras bankjegyekhez vannak szokva s öt líráért szóba sem állanak. Ha nagyságod esetleg előbb jött volna, megpróbáltuk volna a czizmákkal.

— Hogy-hogy?

— Nagyságod még nem ismeri az eljárást? A választók a szavazás előtt egy czimát kapnak s ha a jelöltet szerencsésen megválasztották, megkapják a czimának a párját is.

* **Villamos gőzszikló a megyében.** A Hazai aszfalt-gyár részvénytársaság nagy áldozatokkal igyekszik gyártelepét fejleszteni. A tatarosi gyártelepen villamos gőzsziklót szándékozik építtetni a gyári üzem emelésére. A gőzszikló műszaki iratait a kereskedelmi miniszter pótlás végett visszaküldötte a vármegyéhez.

* **Bimbóhullás** *Lovass* Zsigmond városi mérnököt és nejét fájdalmas csapás érte, egyetlen kis gyermekük, a kis Ferike elhunytával. Az Égbe költözött kis angyal temetése ma, vasárnap délután 5 órakor lesz. A szülők által kiadott gyászjelentés a következő: *Lovass* Zsigmond és neje szül. Kern Herma mint szülők megtört szívvel tudatják forrón szeretett egyetlen gyermekük Ferikének f. hó 23-án reggeli 2 órakor életének egy éves korában történt gyászos elhunytát. A felejthetetlen drága kis halott hült teteme f. hó 24-én d. u. 5 órakor fognak a Széchenyi-tér 233. sz. háznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a várad-olaszi-i nagytemetőbe örök nyugalomra tétetni. Nagyvárad, 1900. június hó 23-án. Legyen könnyű a föld a drága kis halott felett!

* **Bélyegmentes ügyiratok.** A m. kir. belügyminiszternek 1896. évi május 20-án 46260. szám alatt kelt körrendelete. Felmerült kételyek alkalmából a pénzügyminiszter folyó évi május 11-én 23167. szám alatt valamennyi pénzügyigazgatóságához intézett körrendeletében kijelentette, hogy a *gyermekes vallására* néve az 1894. évi 32. törvényzikk és 1895. évi 43. törvényzikk, valamint az 1895. évi június hó 29-én 1674. és az 1896. évi január 8-án, 56. szám alatt a vallás- és közoktatásügyi, belügyi és igazságügyi miniszterek által egyetértőleg kibocsátott rendeletek értelmében létrejött egyezségekről, illetőleg ezek megváltoztatásáról a kir. járásbíró, polgármester vagy főszolgabíró által fölvetett jegyzőkönyvek, vagy a kir. közjegyző által fölvetett közokiratok, továbbá az említett jegyző-

könyveknek kiadandó hiteles másolatai, illetőleg hiteles kiadványai, nemkülönbben azok a beadványok, melyek a 7. életévüket még el nem ért gyermekek szülőik közös vallására leendő áttérhetése végett a gyámhatósághoz intézettek, ezen beadványoknak mellékletei és az e tárgyban felvett jegyzőkönyvek és határozatok az 1894. évi 33. törvényzikk 32. §-a értelmében bélyegmentesek.

* **A III. oszt. kereseti adó tárgyalások.** A m. kir. pénzügyigazgatóság ad 41097/1900. II. sz. rendeletével a Nagyvárad város 1900. évi III. kereseti adóinak tárgyalási határnapjait folyó évi június hó 26. és következő napjai állapították meg ekként, hogy június 26-án Nagyvárad *Velence* 1-től 32-ig; június 27-én *Váralja* 1.—50 tételig; július 2-án *Ujváros* 51.—100-ig; július 3-án *Ujváros* 101.—127 tételig és *Külváros* 1.—31-ig. július 4-én *Olaszi* 1.—62. tételig vétetnek tárgyalás alá. Miről az érdekelt felek értesítettek azzal, hogy a tárgyalás a *Széchenyi* szállodával szemben — a régi városházánál fog tartatni. Nagyvárad 1900. június hó 22-én. *Bordé* Ferencz adó- és pénzügyi tanácsos.

* **Ellopott német czégér.** Sokaknak fel-tűnt a kiszélesített Bazar-szorosban egy német czégér, a melynek mind a két oldalán ékes német nyelven hirdeti a czég, hogy ott mieder gyár van. Tegnap éjjel valaki a német czégtáblát ellopta. Természetesen nem helyeseltünk semmi ilyen stílit; de ha már a czé-gért ellopták, bátran elvihették volna a tulajdonost is, aki itt akar ugyan megélni, de azt nem tartja szükségesnek, hogy megtanuljon magyarul.

* **Baptista kongresszus.** Országos baptista kongresszus volt a minap Békésen, melyen Mayer Henrik budapesti baptista »püspök« el-nökölte alatt 91 gyülekezet 154 taggal volt az ország minden részéből képviselve. Az új fele-kezet országos szervezkedésére nézve a követ-kező határozatokat hozták: Egy külön magyar, külön német, külön román baptista szövete-kezet szerveztetik. A magyar baptista szervezet külön hét tagu végrehajtó-bizottságot választott, mely ki fogja dolgozni a baptisták egyházi szerve-zetés s azután az új felekezet *állami elismerésének* kieszközölése céljából Mayer Henrik vezetésével tisztelegni fog *Wlassics* Gyula kultuszminiszter-nél. Érdekes, hogy a kongresszus kimondotta, hogy a román ajkú baptista szervezetekben az isteni tiszteletek nyelve lehetőleg magyar legyen, nehogy nemzetiségi propaganda üzésével gyanúsítottassanak. — Protestáns egyházi körök-ben aggodalommal nézik a baptisták erős szer-vezkedését, mert a hívek száma egyre és roha-mosan szaporodik; tessék tenni ellene!

* **Szerencsétlenség egy gyárban.** A ma-gyar-belga fémipar részvénytársaságában Buda-pesten a Hungária-köruton levő gyárában teg-nap kora reggel szerencsétlenség történt. Két munkás sebesült meg súlyosan s csak a pusztá véletlennek köszönhető, hogy a szerencsétlen emberek halva nem maradtak a helyszínen. Több ember foglalkozott reggel a gőzkalapács-nál. Súlyos vasdarabot kovácsoltak, miközben egy hatkilós súly vasdarab úgy sujtotta föbe *Welicsky* János 20 esztendőös kovácslegényt, hogy vértől borítva eszméletlenül rogyott össze. A helyszínén megjelentek a mentők, a kik az áldozat fejét bekötözték s aztán be-vitték a Rókus-kórházba, a hol még mindig eszméletlenül fekszik. A másik munkás — a kinek nevét eltitkolták — mire a mentők ki-mentek a gyárba, eltűnt. Csak később jelent-kezett a gyár vezetőségénél, a mely beteg la-pot állított ki részére s aztán lakására küldte. A rendőrség megindította a vizsgálatot, mi-után vétkes gondatlanság esete látszik fenn-forogni. Ebben a gyárban nagyon gyakoriak a szerencsétlenségek.

x **Katona-zene a Bazár-kertben.** Az ujonnan, gyönyörűen átalakított Bazár-kertben, az előkelő közönség találkozó helyén ma, *vasárnap este 8 órakor* a 37. gyalogezred zenekara kitűnő műsorral hangversenyt rendez. A közönség kényelméről, kifogástalan kiszolgálásáról *Harsányi József* vendéglős gondoskodik.

Sztrájk az államvasuti gépgyárban.

Az államvasuti gépgyár igazgatósága szilárdan el van tökéve arra, hogy most már szóba sem áll többé a munkásokkal. *Vajkay* központi igazgató kijelentette *Toperczer* Péter X. kerületi elöljáró előtt, hogy közbenjárását nem fogadja el, mert ama jegyzőkönyv alapján, amelyet az elöljáró a munkások küldöttségével fölvevett és a melyben kívánásait felsorolják, egyáltalában nem is tárgyal.

Az igazgatóság olyan hirdetményt, amelyben a munkásoknak indomására hozza, hogy mindazoknak, a kik hétfőn ismét munkába állanak megbocsátanak, egyáltalában *nem* adott ki. Ellenkezőleg, tegnap délután a gyár kapujában kifüggesztett hirdetmény azt mondja, hogy a kőművesek, az udvari csoport (napszámosok) és a cséplőgépfelszerelési osztály mindama munkásai, akik június 20-án önkényesen beszüntették a munkát, ma délután már fölvehetik a végleges leszámolás után reájuk eső összeget és munka-könyvüket.

Ma délután 67 munkással számolnak le és a leszámolást hétfőn folytatják. Valószínűleg csütörtökön fejezik be. Azokat a munkásokat és fizetéseket, a melyekért nem jelentkeznek tulajdonosaik, a X. kerületi elöljáróságánál letétbe helyezik. Azok a munkások, a kik nem csatlakoztak a sztrájkolókhoz, tegnap délután rendes heti előleget kaptak.

A népligeti sztrájkján csak ma délután terjedt el az igazgatóságnak eme határozata. A sztrájkolók között nagy az elkeseredés, bár egyre hangosabban hallatszik az a fölfogás, különösen az öregebb, családos munkások körében, hogy ismét munkába fog állani. A gyár előtt ma reggel csak kisebb csoportosulások voltak.

A magyar királyi államvasutak gépgyárának munkásai egy fővárosi napilap szerkesztőjének vezetése alatt fel akartak menni a pénzügyminiszter elé, a hol panaszukat elő adhassák.

A lap tudakozódott a miniszternél, hogy hajlandó-e a munkás küldöttséget fogadni. A felelet az volt, hogy addig, a míg a sztrájk tart, nem fogadja a munkások küldöttségét. Szüntessék be a sztrájkot, akkor szóba áll velük és megvizsgálja az ügyet.

Tehát nincs meghallgatás. A munkásküldöttség vezetője kijelentette erre, hogy ha a kormány oly mereven ragaszkodik álláspontjához, ők nem tehetnek egyebet, mint azt, hogy valamennyien, tehát háromezeröttszáz ember családotól ki fog vándorolni Amerikába. Mert hisz ők nem kívántak mást, csak megélhetési lehetőséget.

Igazságszolgáltatás.

Megölte a czimboráját. Szt.-Jobbon nemrégiben nagy gyilkosság történt. Három szt.-jobb legény a falubeli korcsmában pálinkázott s pálinkázás közben összeverekedtek. A dulakodás közben ifj. *Malossák József*, *Kiss József* és *Kerecsi Lőrincz* czimboráját bicskájával annyira összeszurkátta, hogy *Kiss* súlyos seibe belehalt, *Kerecsi* pedig csak hosszabb idő múlva épült fel sebeiből. — Az ügyet már egyszer tárgyalta a nagyvárad kir. törvényszék s már a kir. Kuriához jutott, azonban a Kuria póttárgyalást rendelt el, melyet a kir. törvényszék *Millye Gyula* törvényszéki bír. elnöke alatt tegnap tartott meg. A kir. törvényszék ifj. *Malossák Józsefet* bűnösnek monddotta ki és halált okozott súlyos testisértésért

három esztendei börtönrre és 600 korona megtérítésére ítélte el. — Ugy az ügyész, mint a vádlott felebbezték.

Furfangos tolvajok. *Szekerán Jánosné* szül. *Buna Mária* tavaly a nagyszalontai vásáron összebeszélte *Tirp Mihály* ismerősével, hogy majd bekecseset lopnak. Az asszony ki is főzte a tervet, mely szerint *Tirp Mihály* több bekecseset próbálgat, s az alatt *Szekerán Jánosné* egyet ellop. Így is lett. Mind a ketten bementek egy sátorba, s *Tirp Mihály* nygancsak próbálgatta a bekecseseket és foglalkoztatta az árust, hogy egy bekecses eltüntetésére alkalmat szolgált. Az asszony a megállapodás szerint egy őrizetlen pillanatban el is csent egyet, de az árus észrevette, s átadta a csendőröknek. — Tegnap tartották meg ebben az ügyben a vég-tárgyalást, s minthogy *Tirp Mihály* időközben elhalálozott, a nagyvárad kir. törvényszék csak *Szekerán Jánosné* fölött ítélkezett, a lopás vétsége miatt *hét* napi fogházra ítélte.

TANUGY.

A községi tanítók gyűlése.

A községi tanítók tegnap d. u. 4. órakor *Réz Mihály* elnöke alatt gyűlést tartottak. A gyűlésre az összes községi tanítók hivatalosak voltak, azonban a polgári iskolák tantestületei távolmaradtak.

A gyűlésen két képviselőt választottak az elemi iskolai tantestület részéről a községi iskolaszékre.

Az elnök markáns vonásokban emlékezett meg a multiról, a midőn a községi iskolák tanítóit az egyetértés, a kartársias szeretet fűzte össze.

Sajnálkozással fejezi ki aggodalmait a jövő iránt, a midőn látja, hogy kalmár népek a kínai falak lerombolására vállalkoznak, itt meg ugyanekkor a községi tanítók közé kínai falat állít fel a széthuzás romboló eleme.

Kitartásra buzdítja azért a községi iskolák tanszemélyzetét; mert olyan a tanító, mint a kés; a használat fényesíti, de koptatja is akkor, de azért reá ép úgy, mint a késre mindig szükség lesz mindenkoron.

Kormányzók, miniszterek helyett lehetnek a jövő századokban mechanikus készülékek, de az embereket megtanítani akkor is csak a tanítók tudják.

Isten áldását kéri mindnyájukra s a gyűlést megnyitja.

A választást ejtették meg azután. Beválasztották *Vaday Józsefet* 21 szavazattal és *Istvánffy Józsefet* 14 szavazattal. Szavazatokat kaptak még: *Markovits Pál* (6) *Rátkay József* (3) *Mikusai József* és *Balog Károly* 1—1-et.

A helybeli *fiu- és leány* polgári iskolai tantestület tagjai tegnap az iskolaszékbe képviselőjüktől egy hangulag dr. *Tóth Mihály* igazgatót választották meg. Ezúttal történt először, hogy a polg. iskolai tantestület külön és nem az elemi iskola tanítókkal együtt választotta meg képviselőjét (ét az iskolaszékbe. Tette ezt pedig azon miniszteri jelvi jelentőségű) kijelentésnél fogva, mely szerint ott, hol polgári iskola van, annak tagjai jogosultak saját képviselőjüket megválasztani; bár az iskola igazgatója, mint ilyen, tanácskozási joggal bír az iskolaszékben.

A főreáliskola rajzkiállítását állandóan szép számú közönség látogatja és élvezettel szemléli a kiállított rajzokat és festményeket. A legjobb rajzolók közül *Löbli Ferencz*, *Guthmann Berthold*, *Jámbor Lajos*, *Jesch Aladár*, *Boda Gyula*, *Király Jenő*, *Mészáros Miklós*, *Létai András* és *Csóró Mózes* jutalmat is kaptak. A kiállítás még a mai nap folyamán nyitva lesz.

Együttal értesítjük a t. közönséget, hogy a főreáliskolába a jövő iskolai évre jun. 30-án és jul. 1-én d. e. 9—12-ig, továbbá szept. hó első napjain lehet beiratkozni.

A rabiskola vizsgálata. A nagyvárad kir. és biharmegyei rabsegélyző egyesület által fönntartott rabiskola évről vizsgáját folyó hó 26-ik napján d. e. 9 órakor az iskolai helyiségben (Fogházépület) fogjuk megtartani, melyre T. választmányi tag Urat tisztelettel meghívom. Nagyvárad 1900. június 23. Dr. *Nagy Géza*, kir. ügyész, az egyesület vezetője.

Ovodai ünnepély. Szépen sikerült, kedves ünnep volt tegnap, szombaton *Vajna Gizella* kispereczes-utcai óvodájában. Az ünnepélyen *Böszörményi Géza* óvoda-bizottsági elnökön kívül *Ritók Zsigmondné*, *Mezey Vilma*, *Vaskó* századosné urhölgyek és a szülők szép számmal voltak jelen. Daczára, hogy a folytonos építkezés miatt az óvoda még nem oly régen van rendszeres működésben, a kis apróságok ügyesen, kedvesen szavaltak apró verseket s énekelték csinos gyermek-dalokat. A szépen sikerült ünnepély után úgy az óvoda-bizottság elnöke, mint a jelen volt urhölgyek és szülők teljes elismeréssel nyilatkoztak az óvoda vezetéséről s az elért szép eredményről.

A nagyvárad ipariskolák tanévet bezáró vizsgálatait a közismeretből f. hó 9-től 23-ig, a rajzból pedig f. hó 17-én tartattak meg. Az érdeklődő tanügybarátok és tanfériak már évek óta élénk figyelemmel kísérik e szép virágzásnak indult szakintézményt, melynek messze jövőbe kiható áldásos gyümölcsét a törekvő iparos osztály bizonyára már is élvezi és fogja is élvezni.

Az iparban az értelem és kézügyesség fejlesztésével, a finomabb, magasabb izlésnek is érvényesülnie kell. Ekként axioma marad, hogy csak művelt iparosok eszközlik a fejlett ipart.

Városunk közvéleményét, mely a nagyvárad ipariskolák szép sikerét illeti, évről évre támogatják azon érdemes férfiak, kik az évről vizsgálatok megejtése, végett elnökökül kiküldetnek.

Mint hitelesen értesülünk, a közismereti 28 osztályban s a szabadkézi, mértani és szakrajz 30 osztályában elnököl tekintélyes férfiak minden tekintetben dicséretre méltó eredményről nyilatkoztak.

A közismereti osztályokban a tanerők buzgalmával, minden akadályt legyőző tetterejével voltak megelégedve, a rajzosztályokban pedig a rajzok előállításánál feltüntetett fokozatosságot, kiváltképen a szabadkézi ügyességet, a mértani rajzok szakértelmű felmutatását és a szakrajznak az illető szakmák keretébe vágó s annak fejlesztését feltüntető berendezését dicsérték meg az elnökök és szakfériak.

Tekintve a szellemi sikert és azt, hogy az iparos tanulók iskolalátogatása évenként kifogástalanabb, valamint, hogy a tanulókat a legszigorubb fegyelem korlátai közé sikerült szorítani, valóban dicséret és elismerés illeti a nagyvárad ipariskolák buzgó és szakavatott vezetését.

ZENE és MŰVESZET.

Zenevizsgálat. A *Nagyvárad Zenekedvelők Egyesülete* által létesített és fönntartott *Zeneiskola* tanítványai az évi zárvizsgálatot tegnap: szombaton kezdték meg a községi polgári iskola dísztermében. Az egyesület részéről jelen volt, mint vizsgáló elnök: *Maróczy János*, továbbá *Géczy Lajos*, *Fényes Endre*, *Reményffy Rezső*, *Réz Mihály* zeneegyesületi igazgató, *Winkler Lajos* és számos érdeklődő szülő. A tanítványok részint a *hegedűn* és *gordonkán*, részint a *zongorán* mutatták be mit, mennyit és hogyan tanultak; a kezdők úgy, mint a haladók értelmesen feleltek az elnök által tett (elméleti) kérdésekre s a hangszereken is megbizonyították, hogy tanáraik (*Vomácska József*, *Herncsirek István*) gondos vezetése alatt, *alapos* oktatásban részesülnek; mely *pedagogiai tapintattal* buzdítja a gyengébbeket

és észszerűen fejleszti a kiválóbb tehetségűeket. S örömmel állíthatjuk, hogy utóbbiak túlnyomó számban vannak, kik zenei értelmességükkel és haladásukkal már most is dícséretre válnak az intézetnek. — Ma d. e. 8 órakor kezdődik a leány-növendékek zenevizsgálója, melyre felhívjuk nemcsak a szülők, hanem általában a zeneoktatás iránt érdeklődők figyelmét is.

IPARÜGY.

Az ipartestület előljáróságának ülése

Az ipartestület előljáróságának június hó 21-én tartott ülésén megjelentek az iparhatóság részéről Gerő Ármán tb. rendőrőrkapitány mint iparhatósági biztos.

A testület részéről Bertsey György elnök, Andriska Károly és Milibák József alelnökök, Bodnár János, ifj. Cser János, Czeglédy Jeremiás, Hann Lajos, Havasy Zsigmond, Hegedüs József, Juhász Benedek, Kiss Károly, Lévai Márton, Mészáros József, Mihálovits János, Mónus Sándor, Nagy Sámuel, Óváry Lajos, Rendes Vilmos, Rozsly Géza, Szentpéteri János, Széles Lajos, Sziládky Ernő, Szűcs Ferencz, Tarsoly Ferencz, Tátray Sándor, Vlád Agoston, Voszka Ferencz és Weisz Károly előljárók. Kadlecik Sámuel és Kurcz Ignác pótagok. Peller Ferencz, Iványi István és Stágl Kálmán számvevők és Jankovich János főjegyző.

Az április hó 26-án tartott ülés jegyzőkönyvének felolvasása és jóváhagyása után az elnöki jelentés olvastatott, melyben a múlt ülés óta beérkezett ügyek elintézése következő sorrendben lett tárgyalva.

Tudomásul vétettek: Az április és május havi pénztári számadások vizsgálata és a pénztár állásáról szóló jelentések, melyek szerint a két havi bevétel 3773 korona 60 fillér, márcz. havi maradvány 1194 korona 12 fillér, összesen 4969 korona 72 fillér; a kiadások 2533 korona 29 fillér, maradt a pénztárban 2434 korona 43 fillér.

A párisi nemzetközi kiállítás tanulmányozására kiküldendő iparosok részére a kereskedelmi miniszter Ur, a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara és az ipartestület által felajánlott ösztöndíjak a kereskedelmi és iparkamara által a következő iparosoknak határozottatott annak idejében kiadni: Eberl Kálmán bádógos, Tátray Sándor lakatos, Szabó Károly asztalos, Mátéh István mázoló önálló iparosok, Weber József szobafestő, Szolga Ferencz kárpitos és Fuchs Lipót órás és látszerész segéd és egy megyebeli Bán László asztalos segédnek Élesdőről, a kereskedők részéről Held Józsefnek.

A párisi nemzetközi kiállítás tanulmányozására kiküldendő a kereskedelmi és iparkamara által kijelölt, iparosok és iparosok segédnek adandó ösztöndíj összegéhez 550 koronával az ipartestület részéről leendő hozzájárulás megszavaztatott.

Nagyvárad város tekintetes tanácsa és törvényhatósági bizottságának a párisi kiállításra az ipartestület kebeléből kiküldendő két önálló iparos részére megszavazott 800 korona ösztöndíjért, köszönet szavaztatván és mivel a kegyes adomány felől hivatalos értesítés az ipartestülethez eddig nem érkezett, a kiküldendő iparosok megválasztása az értesítés megérkezése és feltételi szerinti az ipartestület kebeléből alkotott jótékonyági bizottságra ruházottatott.

A május hó 5-én és 8-án a kőműves és ács iparos munkások által kezdeményezett bérharcz (sztrájk) sikeres békés kiegyenlítése örvendetes tudomásul vétetett.

A budapesti Országos központi munkaközvetítő intézet működésének megkezdése; az állami fa és fémipari szakiskolát végzett tanoncoknak segédkei képpen alkalmazásáról szóló jelentés.

A kebelbeli kovács és bogárné iparosok szakosztályának megalakulásáról szóló jelentés tudomásul vétetett.

A m. kir. honvédség részére 1901. évben szükségellendő lábbeli szállításra vonatkozó m. kir. honvédelmi miniszterium által kibocsátott

pályázati felhívás a kebelbeli csizmadia és cipész iparosok szakosztálya elnökségének kiadattak.

Az ipartestület által építeni szándékolt iparos áruccsarnok helyéül kért terület terfoglata a városi mérnöki hivatal által beküldött értesítés szerint 458 □ métert képez, a mennyiben ezen terület kicsinységénél fogva, egy célba vett megfelelő áruccsarnok építésére nem elegendő s csak felesleges eredmény nélküli pénz kiadást követelne, ez idő szerint az áruccsarnok építése függőben hagyatni határozottatott.

A battonyai ipartestület által házépítés céljára kibocsátott 2 drb. tizkoronás értékű részjegyek értékesítése, elfogadhatónak nem találtatott.

Az elnöknek, gyógyfürdő használat céljából jövő hóra kért szabadságidő megadatott.

Egy beteg iparos részére tiz korona segély, hét rendű számlára 322 korona és 16 fillér kiutaltatott.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ ÁLARCZ.

Németből fordította: Votisky Antal.

2.

Ha olyan asszony lesz belőlem, ki tovább viseli életében az álarcot, ki mint bolond kaczag, míg véres könnyeket szorit vissza, ki magát és másokat megcsal — ez a gyászos óra az oka. És miután föltettem magamban, hogy eltakarom előtte érzelmeimet, hogy joggal szemrehányásokat és megvetést, szétzuzott reményeket és megvetett szerelmem vallomását nem dobom oda lábaimhoz, az emberek gunybeszéde és gunyos mosolygása sem fog megsérteni, hisz úgy is közönyös ez előttem!

— Sétára öltözködöm! — kiáltott a salonba belépő komornának.

Félórával később nyugodtan sétált anyja mellett, a csatorna hosszában, hova ebben az órában az előkelő világ mindig összegyűlt. Joachim asszony elcsodálkozott leánya szokatlan jó hangulatán; Lia neki sok vig történetet beszélt, a szembejövő ismerősöknek vigan intgetett és sobasem volt szebb, mint épen ezen a világos téli napon, melynek, hideg lehelle hasztalan törekedett szintelen arcára egy csepp üde biborszint varázsolni. Lia tudta, hogy a figyelem és szemlődés tárgya, csakhamar tett magának a szerepben, melylyel a vidámat játszotta és midőn egy fordulónál a sétáló legnagyobk torlódása közt Hypolit gróffal találkoztak, ki köszöntve el akart haladni, magához hívta őt és hangosan kívánt neki szerencsés utat, sőt még üdvözöltette is vele egy volt intézetbeli barátját jövő garnizonja helyén. Mindezt bizonyos bútan, tréfás modorban, melylyel a gróft és mindenkit megcsalt. Hypolit gondolkodni sem tudott.

— Anyám ne kérdezz! — felelt Lia anyjának egy csodálkozó megjegyzésére. — Nagyon elfogult voltam.

Lia szülei megszokták, hogy egyetlen leányuk kívánságait teljesítsék, maguk voltak első bálványozói szépségének melyet sokan kétségbe vontak, mert hiányzott belőle a szabályosság és a szín; ők egyáltalában nem tartották elfogultságnak, hogy gyermekük a fiatal, szép és gazdag gróf neje legyen; mert bárha az egykori Joachim bankár szép összeget takarított meg, mely lehetővé tette, hogy házat vigyen, még sem volt gazdagnak mondható oly időben, mikor nagy töké szerezettek. Hypolit Liát egy estély óta szerette és látogatása a bankár vendégszerető házában, hol a leány finom megjelenése folytán hetenkint egyszer előkelő társaság gyűlt össze, nem sokára megszokottá vált. Az estélyeknek nagy élvezetet kölcsönzött Lia szellemes modora. Annál is inkább érezte fellángoló indulatán kívül, hogy ide vonzódik, mert rangtársai közül senki sem nyújtott ilyesmit. Egy-egy estély az ezredesnél, hová kevesen jártak, táncolni nem volt hely és örülhetett az ember, ha szegényes buffet-ből egy sült almát kaphatott — egy felolvasó estély valami öreg kegyelmes urnál, ki a szerepeket

a legkevésbé megfelelő személyeknek osztogatta ki — ez volt az egész, a mit azok nyújtottak.

Itt pedig művészekkel találkozott, kik nem csak elragadóan társalogtak, hanem zene és szavaltat által perczékké varázsolták az órát. A zsidók, kik szintén megjelentek, kitüntek hasonlóképen műveltségük és szellemességükkel és megértették legalább, hogy a jó hallás erény, melyet zenei előadások alkalmával nem lehet eléggé megbecsülni.

Nemsokára minden este eljött és hiányzott, ha elmaradt. Kedvencz életeit készítették, Lia az ő kedvencz dalait énekelte csodálatos hangján. Ki nem mondott viszony jött létre köztük, melynek kegyetlenül végét vetett atyjának egy levele. Atyját erről egy öreg kegyelmes ur világosította fel.

A nélkül, hogy tisztába lett volna jövőjével — önkényt átengedte magát varázsnak mit rá Lia gyakorolt. Nehéz szívvel váltotta meg neki vonzalmát, de egyszersmint a lehetetlenséget is, hogy azt megvalósítsa és midőn látta, hogy Lia oly kevéssé indult fel, bárha sajátosságosan megváltozott is rá gondolván, de könnyebb szívvel távozott el tőle, mint gondolta volna. Sohasem volt szándékában, hogy Liát szeszélyének játéklabdájává tegye, azért épen jókor jött az intés. A zsidónő, a polgár leány nem lehetett az ő neje. Nem küzdött, mert belátta ennek haszontalanságát, lemondott, mert tehetetlennek találta magát a veleszületett előítéletekkel szemben.

Lia gyávaságnak nevezte áthelyeztetését és nem minden alap nélkül, mert Hypolit félt tovább érintkezni vele; menekül a veszély elől, de sejtelve sem volt arról, milyen viharos gondolatáram hullámozott Lia fehér homloka mögött, mikép tett szavaival hideg kezét a szenvedélyes leányka szívére, mikép tépett ki belőle minden jó érzetet és adott minden rossz hajlamnak, mely Lia szívében nyugodott, életet és tenyészetet, hogy vészthozó hajtás fakadjon belőlük. Némelyik embert a kemény csalódások jobba, nemesebbé teszik, de a fiatal forró szív gyakran inkább elvész egy meg nem érdemelt fájdalom lángjaiban, mint, hogy abból megtisztulva emelkedjék ki. Ne higgyék, hogy Lia költői alak; ő az élet után van vázolván. Ösmerem Liát, sok hasonmása van a világban.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Magyar képviselő a pápánál.

Budapest, június 25. (Saját tudósítónk távirata.) Latinovics Pál képviselőt, a ki jelenleg Rómában tartózkodik, a pápa június 17-én audiencián fogadta. A pápa széken ülve fogadta Latinovicsot, a ki azt írja, hogy a pápa jó szinben van s a régi érczes hangja sem változott meg, a mi még meglehetősen egészséges állapotra vall.

Uj államtitkár.

Budapest, jun. 23. (Saj. tud. távir.) Nagy Ferencz dr. egyetemi tanárnak kereskedelemügyi államtitkárrá való kinevezése befejezett tény. Az uj államtitkár június 26-án teszi le a hivatalos esküt és 28-án bemutatkozik a kereskedelemügyi minisztérium tisztikarának. — Nagy Ferencz dr. nébány évvel ezelőtt a nagyvárad jogakadémia tanára volt.

Sztrájk a villamoson.

Budapest, június 23-án. (Saját tud. táv.) Mint késő éjjel érkezett táviratunk jelenti, a villamos vasut igazgatósága elhatározta, hogy nem teljesíti az alkalmazottak kérését s így ezek még az

éj folyamán kimondják a sztrájkot. Az igazgatóság számít erre a körülményre s a forgalom lebonyolítására előre nemlesz akadály, mert 70% tartalék személyzetet készen tart.

Lónyaiék költözködnek.

Sátoralja-Ujhely, június 23. (Saját tud. táv.) Mint nekünk a sátoralja-ujhelyi tudósítónk táviratozza, Lónyai Elemér gróf eladja bodrog-olaszi birtokát és helyette megveszi az aranyos-maróthi kies fekvésű várkastélyt, melyet 1630-ban egyik őse épített.

Tisza István gróf és a nemzeti párt.

Budapest, jun 23. (Saj. tud. táv.) Tisza István gr. a Magyar Nemzetben mentegetőzik Apponyi és Horánszkyval szemben és kijelenti, hogy távol állott tőle az a gondolat, hogy a nemzeti párt önértékét sérteni szándékozott volna. Azt mondja továbbá, hogy Széll politikája a szabadelvű párté is és elutasítja magától azt a gondolatot, hogy Apponyiekat türt hadnak tekinti, sőt kijelenti, hogy együtt kíván velük működni.

Krüger Joubertől.

Brüsszel, jun. 23. (Saját tud. táv.) A Brüsszelben megjelenő Reform hihetetlen interwiewot közöl. A cikk írója, állítása szerint, fültanuja volt, a mikor Krüger szemére lobbantotta Joubertnek, hogy a transzváli katasztrófának az ő halogatása az oka. Joubert fővezér ezután pár nap múlva meghalt, s szederjes ajka mérgezésre mutatott.

Norfolki herceg haldoklik.

London, június 23. (Saj. t. táv.) Este érkezett táviratunk jelenti, hogy Norfolky herceg, az angol katolikusok vezére haldoklik.

Kétszeresgyilkosság után—öngyilkos.

Miskolcz, június 23. Zserci Molnár István, egy itteni parasztagzának 23 éves fia pénteken éjjel szokás szerint kihajtotta apja lovait a mezőre legelni. Éjfél tájban a fiu elhagyván a lovakat, hazajött, magához vett egy nagy széles pengéjű élesre fent ugynevezett disznóölő kést, azzal átment a szomszédba és belopózott az istállóba, hol egy legény barátja Vandrak József mélyen aludt. A gyilkos a sötétben odament az ágyhoz és kését mélyen bele-szurta az alvó mellébe, a szive tájékára. A megszurtt fiatal legény nem ébredt föl, hanem tovább aludt. Egyszerre a szomszédházból irtóztató sikoly verte fel az éj csöndjét; zserci Molnár István ekkor saját éles testvérét gyilkolta meg és ennek a sikoltozásától ébredt föl ezután az előbb megszurtt Vandrak fiu. A szive táján gyöngye fájdalmat érezvén odanyult és ekkor vette csak észre, hogy meg van szurva. Fölkelt és bevánszorgott szüleihez, kik felébredtek és látva vérző sebét, ahogy tudták, bekötötték. Felverték a szomszédtságot, ekkor derült ki, hogy a szomszédban is baj van: ott Molnár Samu, a ki a padláson aludt, kapott szurást, szintén a szive tájékán. Persze ettől talpra állt az egész utca és csakhamar jött a rendőrség is, mely a megszurtt emberek közül Vandrakot még kihallgathatta. Ez azt mondta, hogy a gyilkos zserci Molnár István lehetett, a ki bosszuálló, sötétlelkű ember és a ki most véres

bosszút vett rajta, a miért még a télen egyszer pofonvágtá őt. Csakhamar meg is találta Horváth Károly rendőrkapitány a tettest egy szomszéd ház kertjében egy szilvafára felakasztva holtan. Egy lóistrágon függött. Reggelre a két áldozat is meghalt.

Ausztria-Magyarország forgalma.

Bécs, június 23. Az Ausztria-Magyarország külkereskedelméről szóló statisztikai kimutatás szerint május hónap a behozatal 152.9 millió korona volt, vagyis 18.4 millió koronával kevesebb, mint 1899-ben. A kivitel 167.2 millió korona, vagyis 2 millióval több. A bevétel januártól májusig bezárólag 725.5 millió, vagyis 31.1 millióval több, mint a múlt évben, a kivitel 738.3 millió vagyis 7.5 millióval több mint a múlt évben. A kereskedelmi mérleg aktívuma e szerint 12.8 millió korona, vagyis 36.4 millióval több, mint a múlt évben.

Orosz-román viszály.

Pétervár, jun. 23. Az orosz-román bizottság tagjai tegnap Odesszában aláírták egy egyezmény tervezetét, mely Oroszországra és Romániára nézve egyenlő feltételeket állapít meg a Duna Kilia ágában való halászati jogokat illetőleg. Ez a tervezet nem tíz évre érvényes, mint a romány kormány javasolta) hanem öt évre. Az egyezmény célja főleg az, hogy az orosz és román halászok közt elkerültesse a viszályok.

A pestis.

Lisabon, jun. 23. Oportóban pestiseset fordult elő. A hatóság megtette az összes szükséges óvintézkedéseket.

A vetések állása.

Berlin, jun. 23. A vetések állása Poroszországban. Őszi buza 2.7, tavaszi buza 2.7, őszi tönköly 2.2, őszi rozs 3.2, tavaszi rozs 3.3, tavaszi árpa 3.6, zab 2.6, burgonya 2.6, lóhere 3.6, luczerna 2.0, kaszálók 3.5. Azon kerületek nagy részéről, a melyekre ez a jelentés érkezik, szokatlan szárazságról érkeztek panaszok, nevezetesen keleti és nyugati Poroszországból. Posenbe és Schleswig-Holsteinban, valamint a stettini, küstrini, oppelni, stadei és trieri kerületekben is elégtelen volt az eső. Azok a zivatatok, a melyek a melegebb időjárás beállta óta helyenkint előfordultak, az illető vidékeket elegendő csapadékkal látták el.

Az orosz miniszteriumból.

Pétervár, június 23. A kormánytanács-hoz intézett császári rendelet Lamsdorff gróftól, a külügyminiszter segédjét kinevezi a külügyminiszterium ideiglenes vezetőjévé.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. június hó 19-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.90—13.40. Kétszeres buza 11.20—10.80. Rozs 11.40—11.—. Arpa 11.40—11.—. Zab 9.80—9.40. Tengeri: 11.40—11.20. Borsó 34.—. Lencse 38.—. Bab 14.—. Köleskása 24.—. Burgonya 8.—. 100 kiló lángliszt 27.—. zsemlyeliszt 25.—. fehérkenyér liszt 24.—, barnakenyér liszt 21.—. széna fuvarral 3.80, szalma —.90 Szalonna 106.—, 6 kiló zsúp-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahús —.96, öntött gyertya —.84, Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.20. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.70. Szesz 1.90. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju

—.—.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, új bor 44.—, mész 2.30, kemény faszén 3.50, puha faszén 3.—, kendermag 21.—. köles 16.—. repeze 22.—, dió 66.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 44.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 1.12, sertéshús 1.—4, juh-hús 68, veres hagyma 14, fog-hagyma 38, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 40, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

NYILTÉR.

Tisztán kezelt,
természetes

Hegyi-Borok!

Nagymennyiségű, kedvező be-
vásárlásaim folytán ajánlok:

Kitűnő asztali ó-bor, literje 30 és 32 kr.

100 liter 22 és 23 frt.

Magyarádi ó-bor, literje . . . 40 kr.

Magyarádi pecsénye bor, literje 50 kr.

Asztali veres bor, literje . . . 44 kr.

Ménesi veres bor, literje . . . 64 kr.

Mindennemű üvegelt csemege-, aszú- és
pezsgőborok a legolcsóbb árban.

Kőbányai Sör-raktár.

Kosarakat, gyümölcszállításhoz, gyári ár-
ban árusítom.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítek.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, Nagy-Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon-összeköttetés 134. szám.

Legjobb üdítő és gyógyhatásu
a vegytiszta anyagokból előállított

OXIGENVIZ.

Kapható:

STERNTHAL SÁNDOR gyógyszerész,
Nagyvárad, Nagy-Piacz-tér.

Telefon 335.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőbirtokosok figyelmébe! A nagy-
váradai szőlőbirtokosok tudomására hozom, hogy
e héten a n.-váradai hegyen a kapás napszám
1 kor. 60 fill., kötő napszám 1 korona. Nagyvá-
rad 1900. június 24. Márkus János, hegybíró

A fűmagtermelés szabályai. Mező-
turról M. K. előfizetők a lapunk 5-ik számá-
ban közzétett kérdés szerint a fűmagtermelés
mikéntje iránt érdeklődött.

Kivánságának teszünk eleget, midőn az
erre vonatkozó szabályokat alábbiakban közlé-
tesszük. Fűmagtermelésre legalkalmasabbak a
következő takarmánynövények:

a) agyag és vályogtalajon angol perje, olasz
perje, réti perje, árva rozsnok, réti komocsin,
csomós ebir, réti csenkesz, réti eczetpázsit, taré-
jos cinczor, illatos borjupázsit.

b) jobb minőségű homoktalajon francia perje, aranyzab;
c) silányabb homoktalajon: kemény csekesz, juhcsenekesz;

A termelés sikerének első kelléke a megfelelő talaj kiválasztása, mert bármily kedvező körülmények közé is hozzuk őket egyéb tekintetben, ha a talaj nem megfelelő, az eredmény sem lesz megfelelő. Megfelelő a talaj akkor, ha az jó trágyaerőben van, teljesen gyommentes s porhanyósan, majdnem kertileg van előkészítve. A talajnak ezen állapotát legjobban kapásnövények termelése után érhetjük el, mert ezek alá a legtöbb esetben trágyázunk úgy istálló- mint műtrágyával, ezeket tenyészidejük alatt a legjobb megmunkálásban részesítjük s ezek a földet jól beeredett állapotban hagyják hátra.

A vetőmagot legjobb védőnövényvel vetni, mert 1. ez a zsenge növényeket fejlődésük első időszakában védi a nap heve ellen, 2. nem engedi a gyomok elhatalmasodását, 3. nem marad a föld első esztendőben minden jövedelem nélkül. Legjobban védőnövény a ritkán vetett zabos bükköny takarmánynak vetve, mert ez hamar lekerül a talajról s nem árnyékolja be túlságosan az alatta fejlődő fűvet. A vetést sorbavető géppel kell teljesíteni, mert ez lehetővé teszi a későbbi időben adandó ápolási munkálatok jobb elvégzését, a növények egyforma fejlődését s a magvak egy időben való érését. Tanácsos a vetést úgy eszközölni, hogy minden egyes vetőgép forpulatnál két-két a vetőgép szélességének megfelelő pászta között egy fél méter ut maradjon, különösen azon fűveknél, melyek nem egyszerre érlelik magvaikat pl. réti ecetpázsitnál, mint a mely növénynek aratását nem lehet egyszerre kaszával végezni, hanem érett bugáit az érés előhaladása szerint kell levágni. A magvak alátakarásánál arra kell ügyelni, hogy az mélyen ne történjen, mert az apró finom magvak amúgy is később indulnak csirázásnak s ha most mélyen takarnók alá, ez által a kicsirázást még inkább hátráltatnánk.

Az ápolás gyakori romlásból s a tavaszi boronálás és hengerezésből áll. Legfőbb munka azonban a gyomlálás, a melynek keresztülvitelénél nemcsak a szó teljes értelmében vett gyomokat kell pusztítani, hanem mindazon hábr jóminőségű takarmányfűveket is, a melyeket az illető területen terjeszteni szándékozunk.

A fűmag aratási idejének meghatározása a legnehezebb dolog, mert megtörténik igen gyakran, hogy egy és ugyanazon növényenél nem egyszerre virágozik az egész magtelep, hanem részletenként. Ha ilyenkor az egész magtelepet egyszerre aratnók, akkor a magvak egy része igen silány minőségű lenne, mert még nincsen tökéletesen kifejlődve, éppen ezért ez esetben csak az érett bugákat kell jó hosszú szárral levágni s apró kérékbe kötve a napon szárítani. Ha azonban azt látjuk, hogy a magtelep egész területén a növények legnagyobb része egyszerre virágozik, illetve a buzák legnagyobb részének magvai a sárga érés stádiumát egyszerre érték el, akkor az aratást is egyszerre végezhetjük sarlóval, akár kaszával is. A leartott fűvet rendben vagy apró marokba szedve kell szárítani, hogy felesleges vizét elveszítse, majd kicsiny kérékbe kell kötni utóérés céljából.

Az utóérés 6—8 nap alatt következik be s ekkor kezdetét veheti a hordás, illetve kazalozás. Hordásra ponyvával ellátott szekereket használjunk, nehogy a könnyen kipergő mag veszendőbe menjen. A hordással és kazalozással sietni kell, mert ha megázik a termés, a csiraképességéből sokat veszít.

A cséplést legjobb megszakitással végeztetni, úgy, hogy a fűvet először igen rövid ideig lovakkal nyomtatjuk. A nyomtatásnál a legeredtebb magvak igen könnyen leperegnek s a magvak adják a legkitűnőbb minőségű vetőmagot. A kinyomtatott szalmát azután még hadaróval csépléttjük, mely munka által bár silányabb, de szintén még elég jó magot nyerünk.

A cséplést követi a tisztítás közönséges szelelő rostán s a megtisztított mag száraz, szellős helyen vékony rétegben szárítandó.

Értéktőzsde.

Budapest, június 23.

Oszták hitel	689.—
Magyar hitel	711.—
Allamvasut	679.—
Rimamurányi	563.—
Magyar jelzálog	446.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, június 23.

Buza októberre	8.03
Buza júniusra	—
Új tengeri	5.66
Rozs okt.	6.94
Zab okt.	5.20
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	96.25
Magyar koronajárdék	91.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	100.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	91.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.10
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.50
Oszták járdék papirban	97.65
Oszták járdék ezüstben	97.50
Oszták járdék aranyban	96.50
Oszták korona járdék	97.—
Oszták államsorsjegyek	134.50
Oszták magyar bankrészevény	17.45
Magyar hitelbankrészevény	713.50
Oszták hitelintézet részevény	681.—
Párisi vista	96.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.32
Németbirodalmi márka	118.60
London vista	242.20
20 márkás arany	28.72

SZERKESZTOI POSTA.

Egy feladó. A beküldött panaszt nem hozzuk nyilvánosságra, hanem levelét eljuttattuk az illetékes helyre. Ha a panasz jogos, így több eredménye lesz a felszólalásnak.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kőszegen

(vasuti állomás)

Dr. Dreiszker József
s a nő a t r i u m aés
vizgyógyintézet

nyitva:

Május hó 1-től Deczember hó 1-ig.

Rendszer: Pricsnitz és Kneipp.

Villanyozás, massage, gyógytor-nászat, diatetikai eljárás. Gondos orvosi felügyelet, kitűnő ellátás, igen mérsékelt ár. Prospektus ingyen.

Bikszádi

árlappal

és

ismertető könyvecskével

bérmentve szolgál

a

KÜTKEZELŐSÉG

Bikszád

(Szatmármegye.)

Bikszádi

A ásványos gyógyvizet

mely egyedüli a maga nemében, több hirneves egyetemi orvostanár és hirneves vidéki orvosok, hatásánál fogva fölébe helyezik a külföldi és drága Selters és Gleichenbergi vizeknek. Gyógyító hatása a bikszádi ásványos gyógyviznek kitűnően bevált idült és heveny légcsőhurut, hangszálag hurut, vérköpés ellen. Nagy konyhasó tartalmánál fogva vérhányás, tüdőcsúcs hurutnál és kezdődő gümőkórnaál, továbbá kitűnő eredményt értek el a bikszádi víz alkalmazása által emésztetlenség, idült- és heveny gyomorhurut, máj- és epe hólyagbántalomnál, a belek renyhe működésénél, vesehomokban szenvedőknél, görvélykóros daganatoknál, heveny és idült női bántalmaknál, mint specificum vált be.

Bikszádi víz bérlője s a sztojikai víz főelárusítói:

ALMER LAJOS ÉS KÁROLY

nagybányai lakosok.

Sztójikai

A ásványvizet,

mint Erdély gyöngyét, nem hiába nevezték el magyar karlsbadi vizeknek, mert tényleg annak gyógyhatása a szigoru diéta betartásával: idült gyomorhántalom, máj- és epehólyag, valamint epekő bajoknál, nemkülönben cukorbetegségnél alkalmazva, valóságos csodákat művel, kitűnő hatása a Sztójikai ásványviz a légzőszervek összes bántalmainál, valamint a női bajok és görvélykóros bántalmaknál is. — A Sztójikai ásványviz dús szén-savtartalmánál fogva, akár borral, akár gyümölcszörppel vegyítve, mint kellemes üdítő ital pártját ritkítja. Sztójikai ásványviz hosszas használata az ép szervezetben elváltozást nem idéz elő s gy a rossz ivóvizet is pótolja bármely vidéken, annyival is inkább, mert hosszabb állás után nem csapódnak ki belőle a szilárd alkotórészek, mely tulajdonsága lehetővé teszi a tengeren túli szállítást.

Sztójikai

árlappal

és

ismertető könyvecskével

bérmentve szolgál

a

FORRÁSKÉZELŐSÉG

Sztójka,

(Szolnok Doboka m.)

A bikszádi víz kapható Nagyváradon, Janky Antal utóda (Kiss Károly), Kádár János és Wurst József urak fűszer üzletében. — Az alant irt legjutányosabb árak mellett, házhoz szállítva: egy üveg 1/2 literes bikszádi víz 14 kr., ha az üveget visszaadjuk 11 kr. Egy üveg 1 literes bikszádi víz 22 kr., ha az üveget visszaadjuk 16 kr. Egy láda 40 1/2 literes üveg bikszádi víz 5 frt 20 kr., a 40 üres üveget ha visszaadjuk 3 frt 70 kr. Egy láda 25 1 literes üveg bikszádi víz 5 frt 20 kr., a 25 üres üveget ha visszaadjuk 3 frt 70 kr.